

VÄNERSBORGS KOMMUN

Mål- och resursplan 2009-2011

Kommunfullmäktige 2008-06-18

Innehållsförteckning

	Sidnr
Del I Vision och mål - Förutsättningar och beslut	
Vision Vänersborg.....	Del I - 1
Kommungemensamma mål och resultat	1
Förutsättningar.....	6
Kommunfullmäktiges beslut.....	21
Del II Mål- och resursplan - Nämnderna	
Barn- och ungdomsnämnden.....	Del II - 1
Byggnadsnämnden.....	6
Gymnasienämnden.....	9
Kommunfullmäktige	14
Kommunstyrelsen.....	15
Kulturnämnden.....	18
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	20
Revision.....	22
Valnämnd.....	22
Samhällsbyggnadsnämnden.....	23
Socialnämnden.....	27
Överförmyndarnämnden.....	32
Del III Investerings- och exploateringsplan	
Investerings- och exploateringsplan 2009-2011.....	Del III - 1

Vision Vänersborg

Vänersborg är den framgångsrika kommunen vid Vänerens sydspets, en kommun känd för nytänkande, effektivitet och god service, en kommun där medborgarna känner sig trygga, delaktiga och har inflytande. Närheten till vattnet utnyttjas som en viktig resurs för boende, näringsliv och turism.

En god företagsmiljö, snabba kommunikationer, ett rikt utbildningsutbud och en livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagsamhet som boende.

All kommunal verksamhet omfattas av tanken på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Miljömål är antagna och genomförda.

Fyra generella perspektiv i utvecklingsarbetet

Allt utvecklingsarbete i Vänersborgs kommun ska präglas av följande fyra perspektiv:

- Samverkan
- Jämställdhet
- Omvärldsorientering
- Integration

Sju utvecklingsområden

Kommunfullmäktige vill fokusera på ett antal utvecklingsområden, som är viktigast att arbeta med för att kommunen ska närma sig visionen och de fastställda inriktningsmålen. Utvecklingsområdena 2009 är:

- *Boende*
- *Näringsliv och turism*
- *Kultur och fritid*
- *Utbildning*
- *Serviceskyldighet, samverkan och effektivitet*
- *Lokala miljömål*
- *Medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och ansvar för arbetslösa ungdomar*

Inriktningsmål och förväntade resultat inom utvecklingsområdena

Inom utvecklingsområdena har kommunfullmäktige fastställt inriktningsmål och förväntade resultat. Dessa ska samtliga nämnder arbeta efter.

• *Boende*

Inriktningsmål

Alla förändringar ska bidra till upplevelsen av Vänersborg som en vacker stad och kommun. Boendet ska upplevas stimulerande och tryggt med närhet till service och rekreation. Det ska finnas olika boendialternativ. Nya bostäder och bostadsområden byggs centrumnära men också sjönära och grönnära för att ta vara på Vänersborgs naturvärden.

Förväntat resultat

- Ökat antal invånare genom tillkomsten av fler bostäder.

• *Näringsliv och turism*

Inriktningsmål

En bredare näringslivsbas kompletterar befintliga företag och minskar beroendet av de stora aktörerna. I Vänersborg är samverkan mellan näringsliv, organisationer och kommunen väl organiserad. I denna samverkan satsar Vänersborg på besöksnäring, turism, evenemang och upplevelser, utveckling av centrum och centrumhandel samt en aktiv landsbygd.

Tillväxt är en viktig förutsättning för goda levnadsvillkor. Vänersborg ska ha ett gott företagsklimat som stöder befintliga företag och attraherar nya och stimulerar till nyföretagande.

Vänersborg är ett av Syd- och Mellansveriges mest besökta resmål för privatturister med fokus på natur- och kulturintresse.

Förväntade resultat

- Ökat antal besökare i centrum
- Stärkt samverkan med näringslivets företrädare och dess organisationer
- Gynnsammare företagsklimat
- Fler turister som besöker Vänersborg

• Kultur och fritid

Inriktningsmål

En livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagare som boende och besökare.

Sportcentrum, teatern, Sanden, Skräcklan och Plantaget erbjuder många olika evenemang och upplevelser för invånare och besökare.

Förväntade resultat

- Ökat antal besökare på bibliotek, museer och konsthallar
- Ökat antal utlån på biblioteket
- Fler större evenemang och fler kulturaktiviteter för yngre publik

• Utbildning

Inriktningsmål

Ett rikt utbildningsutbud gör kommunen attraktiv för såväl företagsamhet som boende. Ett unikt utbud av gymnasieprogram lockar sökande från såväl regionen som övriga landet och Norge. Kvalitetsarbetet i både grundskolan och gymnasieskolan leder till mycket goda resultat och uppmärksammas nationellt.

Med musikskolan, orkestermusikerutbildningen och den frivilliga musikverksamheten som bas ska Vänersborg utvecklas till Sveriges bästa musikkommun. Skolan och Vänersborgs högskolecentrum bidrar till tillväxt och nyföretagande genom olika utbildningsinsatser.

Förväntade resultat

- Fler elever med minst betyget godkänt i grundskolans samtliga ämnen
- Bättre meritvärde
- Fler behöriga sökande till gymnasieskolan
- Fler elever som fullföljer gymnasiet
- Fler behöriga sökande till högskolan och fler som börjar på högskolan

• Serviceskyldighet, samverkan och effektivitet

Inriktningsmål

Arbetsätt och arbetsformer ska utvecklas för att bidra till effektivare verksamhet.

Bemötandet av invånare, företag och andra intressenter ska förbättras och tillgängligheten till kommunens tjänster ska öka.

Förväntade resultat

- Varje nämnd ska verka för att minst 1 % av befintlig nettobudget frigörs för att finansiera ny och förändrad verksamhet inom nämndens ansvarsområde.
- Fakturahanteringen ska effektiviseras.
- Kommunikationen med medborgare, företagare och organisationer ska förbättras.
- Bemötandet och tillgängligheten ska förbättras och skapa fler nöjda brukare.

• Lokala miljömål

Inriktningsmål

Utsläppen av växthusgaser ska minskas genom minskad energianvändning i kommunens lokaler.

Förväntade resultat

- Fortsatt minskning av energianvändningen i de egna lokalerna
- [javascript:EditCont\(2897\);](#)Minskad användning av kopieringspapper
- Större andel mil vid tjänsteresor med tåg i förhållande till bil/flyg

• Medverkan i arbetsmarknads-politiska åtgärder och ansvar för arbetslösa ungdomar

Inriktningsmål

Fler ungdomar och invandrare ska ha arbete eller sysselsättning.

Förväntade resultat

- Fler ungdomar och invandrare i arbete eller sysselsättning

Ekonomiska mål - God ekonomisk hushållning

Riksdagen antog under 2004 en proposition om "God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting". Lagstiftningen kring god ekonomisk hushållning återfinns i kommunallagen.

Lagen/balanskravet

Enligt kommunallagen ska kommunerna ange *mål och riktlinjer för verksamheten* som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska det finnas *finansiella mål* som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunallagen kräver att kommunernas ekonomi måste vara i balans. Intäkterna ska överstiga kostnaderna. Balanskravet utgör en miniminivå för resultatet.

Med detta menas

En kommun bör inte förbruka sin förmögenhet för att täcka löpande behov. De löpande intäkterna bör överstiga de löpande kostnaderna. Det ingår också att verksamheten ska utövas på ett ändamålsenligt och utifrån ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.

Finansiella mål

Vänersborgs kommuns övergripande finansiella mål för ekonomin är följande:

- Årets resultat bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag. Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.
- Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.
- Soliditeten bör förbättras.
- Pensionsåtagande som inte är skuldfört bör täckas av eget kapital.

Skatte- och avgiftsnivåer

- Skattesatsen bör hållas oförändrad under mandatperioden.

Resultatet: Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ska, som tumregel, årets resultat uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd. Huvudargumenten för positiva resultat är att nuvarande generation ska stå för sina kostnader, att avsättningar krävs för framtida pensioner, att värdesäkra tillgångarna och att egenfinansiera investeringar. Dessutom bör det finnas en buffert för oförutsedda händelser.

Vänersborgs kommuns resultatmål är i linje med god ekonomisk hushållning och överstiger balanskravet.

Det långsiktiga målet om 2 % kan sägas tillräckligt stort för att konsolidera kommunens ekonomi och på så sätt trygga för att servicenivån ska garanteras för nästkommande generation, utan att den ska behöva uttaxera en högre skatt. Kommunens inriktningsmål är också att skattesatsen ska hållas oförändrad under mandatperioden. Den budgeterade nivån krävs för att klara av förändrade förutsättningar under året, samt för att klara att självfinansiera investeringar i skattefinansierad verksamhet. Exempel på förändrade förutsättningar är avräkning av skatteintäkter, upp- och nedgångar på de finansiella marknaderna samt oförutsedda händelser inom verksamheterna.

Det mer kortsiktiga resultatet om 1 % är avhängigt av hur resultatet sett ut under en period. Har resultatet varit större än målet under ett antal år kan 1 % vara rimligt under en kortare tid.

Kassalikviditet: Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit på 75 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder. Likviditetsmålet säkrar att kommunen har en tillräcklig kortfristig betalningsberedskap.

Soliditet: Måttet anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel/eget kapital och beskriver kommunens betalningsberedskap och finansiella styrka på lång sikt. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen.

I ett tioårigt perspektiv kommer en förändrad åldersstruktur att medföra en kraftig ökning av efterfrågan på kommunal service. En förbättrad soliditet gör kommunen bättre rustad att möta de finansiella påfrestningar som följer av denna utveckling och är därmed förenlig med god ekonomisk hushållning.

Pensionsåtagandet: Målet om pensionsåtagandet preciserar hur pensionerna ska finansieras. År 2007 avsatte kommunen 30 Mkr för pensioner i balansräkningen för pensionsåtaganden som uppkommit före 1998, vilket är ett

avsteg från blandmodellen enligt den kommunala redovisningslagen men i linje med kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning. I budget 2008 liksom i budget 2009-2011 har budgeterats en årlig avsättning om 5 Mkr per år för att minska pensionskulden.

Ekonomiska mål och riktlinjer för verksamheten

- *Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som de fått sig delegerat av kommunfullmäktige.*
- Detta innebär bl.a.
- Verksamheter och kostnader ska kontinuerligt utvärderas och omprövas.
 - Varje nämnd ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls utifrån kommunfullmäktiges reglemente och kommunstyrelsens riktlinjer.
 - Nämnderna ska främja och följa upp att en fortlöpande kvalitetsutveckling sker inom verksamheten
- *Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt*

- Detta innebär bl.a.
- Kommunens anläggningar och fastigheter ska ha ett planerat och fullgott underhåll.
 - Kommunen ska ha ett fullgott och genom-

tänkt försäkringsskydd, samt ha klara regler för hur risker ska hanteras.

- Kommunen ska ha tydliga regler och riktlinjer för sin finansförvaltning.
- *Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang eftersträva en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktige beslut om finansiella mål och ramar.*

Detta innebär bl.a.

- Kommunfullmäktiges budgetbeslut är överordnat, och vid målkonflikter är det ekonomin som ytterst sätter gränsen för det totala verksamhetsutrymmet. Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras.
- Nämnderna tillser att verksamhetens innehåll och omfattning är anpassad till beslutad budgetnivå.
- Vid hantering av befarade eller konstaterade budgetavvikelser är nämnder och enheter skyldiga att vidta de åtgärder som erfordras för att styra verksamheten, så att de ekonomiska ramarna hålls.
- Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att de förslag och planer som föreläggs kommunfullmäktige främjar en god ekonomisk hushållning och är förenliga med de finansiella mål som fastlagts.
- *Nämnderna ska arbeta fram verksamhetsspecifika mål och riktlinjer kring god ekonomisk hushållning.*

Personalpolitiska mål

Personalens hälsa ska förbättras och sjukfrånvaron minskas genom ökad trivsel, hög delaktighet och andra hälsofrämjande insatser.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöarbetet är en naturlig del av vardagen. Våra anställda ska utvecklas i en stimulerande, god och säker arbetsmiljö. Arbetsplatserna ska kännetecknas av en öppen och tillåtande attityd.

Jämställdhet

Alla anställda, både kvinnor och män, ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter att utveckla sig själva och få inflytande på verksamheten.

Mångfald

Mångfald innebär att alla våra anställda har samma möjligheter och rättigheter, oberoende av etniskt ursprung, kön, ålder, utbildning och funktionshinder.

Kompetensutveckling

Det är av största vikt för verksamheten att ha kompetent personal. Därför ska kommunens medarbetare utbildas och utvecklas. Kompetensutveckling ska ses som en investering i utveckling, kvalitet och service.

Ledarskap

Ledarskap är samspelet mellan chef och medarbetare. Ledarskapet ska utvecklas så att laganda, engagemang och arbetsglädje ökar. Ledarna ska kunna kommunicera, vägleda och stimulera medarbetarna.

Lön och belöning

Lönen ska användas som ett styrmedel och bidra till att målen för verksamheten uppfylls och att den anställdes goda arbetsinsatser, engagemang, utveckling och arbetstillfredsställelse stimuleras, så att kompetent personal finns på lång och kort sikt. Lönesättningen är en värdering av befattningen och den anställdes arbetsresultat.

Förväntade resultat

- Kommunens chefer har ett förbättrat stöd inom arbetsmiljöområdet.
- Chefsförsörjningen är tryggad bland annat genom att tänkbara chefer från den egna organisationen identifieras och utbildas.
- En struktur har skapats för mönsterarbetsplatser.
- Rekryteringsprocessen har förbättrats.
- Personalpolitiska styrdokument är enhetliga och strukturerade.

Omvärld

Samhällsekonomisk bakgrund

Internationell konjunktur

Världsekonomin utvecklades starkt i fjol. För fjärde året i rad växte global BNP med omkring 5 %. Under hösten 2007 försämrades dock de internationella konjunkturutsikterna. Efter ett förhållandevis starkt tredje kvartal föll tillväxten i OECD-området mot slutet av året. OECD-området befinner sig för närvarande i en konjunkturedgång. Utvecklingen försvagas ytterligare under det första halvåret 2008, i synnerhet i USA. I konjunkturinstitutets rapport per den 31 mars bedöms den globala tillväxten uppgå till 4 % i år och nästa år. Knappt tre fjärdedelar av den globala BNP-tillväxten i år kommer från länder utanför OECD-området. Den globala tillväxten hålls uppe av en stark BNP-tillväxt i många tillväxtekonomier, inte minst i Kina som växer med ca 10 % i år och nästa år.

Efter en stark utveckling i mitten av förra året, har den amerikanska ekonomin under inledningen av 2008 gått in i en mild recession, med något fallande konsumtion och investeringar. Fallande förtroendeindikatorer för hushåll och företag tyder på fortsatt svag utveckling framöver. Bostadsinvesteringarna, som har fallit två år i rad, fortsätter att falla även i år. Även näringslivets investeringar i maskiner och anläggningar faller något under året. Samtidigt bidrar den svaga dollarn till att stimulera USA:s export och till att minska det amerikanska bytesbalansunderskottet.

I euroområdet ökade BNP under 2007 för andra året i rad med mer än 2,5 %, bl.a. till följd av en fortsatt stark om än avtagande investeringstillväxt. Enligt konjunkturinstitutet mattas BNP-tillväxten av till strax under 2 % under såväl 2008 som 2009. BNP-utvecklingen hålls också tillbaka av den starkare euron och en svagare export till USA. Inflationen i euroområdet har, i likhet med utvecklingen i övriga OECD-området, stigit snabbt under det senaste halvåret, pådriven av starka prisuppgångar på energi och livsmedel.

Svensk ekonomi

Trots en snabbare tillväxt av den inhemska efterfrågan 2007 jämfört med 2006, bromsade BNP-tillväxten i Sverige in i fjol och stannade på 2,6 %. Inbromsningen berodde på att exporttillväxten, i synnerhet varuexporten, dämpades till följd av dels en svagare världsmarknadsefterfrågan, dels kapacitetsproblem i

delar av exportindustrin. Brist på produktionskapacitet bidrog dessutom till att importinnehållet i efterfrågan blev högt. Konjunkturinstitutet bedömer att BNP-tillväxten under 2008 kommer att uppgå till 2,5 %. Av tillväxten under 2008 beror c:a 0,3 % på att 2008 innehåller två arbetsdagar mer än 2007. Under 2009 ökar BNP-tillväxten till 2,6 % beroende på en expansiv finanspolitik. Konjunkturinstitutets bedömning skiljer sig en hel del mot regeringens prognoser. I vårbudgeten bedömer regeringen att BNP-tillväxten stannar vid 2,1 % respektive 1,8 % under åren 2008-2009.

År 2007 steg sysselsättningen med 2,4 %, vilket är den snabbaste ökningen på mycket lång tid. Sysselsättningstillväxten dämpas dock påtagligt framöver. Den svagare produktions-tillväxten har sedan en tid tillbaka påverkat efterfrågan på arbetskraft. Sysselsättningstillväxten växlade ner påtagligt det fjärde kvartalet i fjol och förväntas försvagas något ytterligare framöver. Arbetslösheten föll mot slutet av 2007 till 5,9 % och enligt konjunkturinstitutet stabiliseras även 2008 och 2009 på denna nivå.

Inflationstakten enligt konsumentprisindex (KPI) var 3,5 % i december 2007, vilket var den högsta inflationen på 14 år. I februari 2008 var inflationstakten mätt med KPI något lägre, 3,1 %. Inflationsuppgången förklaras i huvudsak av högre energi- och livsmedelspriser, högre räntekostnader och indirekta skatter. Om man från KPI räknar bort dessa poster var inflationen i februari måttliga 0,8 %. Konjunkturinstitutet bedömer att KPI uppgår till 2,9 % under 2008 för att under 2009 falla tillbaka till 2,2 %.

Kommunsektorns ekonomi

År 2006 uppgick kommunernas sammanlagda resultat till +14 miljarder kronor, vilket innebar en förbättring med 5 miljarder kronor i jämförelse med år 2005. Hela 97 % av kommunerna redovisar ett positivt bokslutsresultat före extraordinära poster.

Kommunsektorns finanser har stärkts avsevärt under de senaste åren och 2007 uppgick det finansiella sparandet till 4 miljarder kronor. Det finansiella sparandet blir positivt även 2008, men 2009 och 2010 beräknas sparandet bli negativt. Det kommer att krävas effektiviseringar i de kommunala verksamheterna för att uppnå god ekonomisk hushållning med ett bibehållet skatteuttag.

Mål- och resursplan 2009-2011

Enligt SKL beräknas skatteunderlaget växa med 5,6 respektive 5,7 % per år 2007-2008. Därefter avtar ökningstakten till 4,8 % per år 2009-2011. Dämpningen av skatteunderlagstillväxten från och med 2009 beror främst på en svagare ökningstakt av sysselsättningen.

Nivån på det generella statsbidraget till kommuner och landsting ligger fast 2009 i förhållande till föregående år, samtidigt som införandet av den kommunala fastighetsavgiften ger kommunerna högre intäkter fr.o.m. 2009 med ca 1,6 miljarder kronor.

Kostnadsutjämningsystemet för LSS har setts över och en ny lag antas gälla från 2009 med en hel del förändringar. Bl.a. tas koncentrationsindex bort och prislapparna viktas om. Den prognos inför 2009 som SKL tagit fram är behäftad med stor osäkerhet eftersom hänsyn inte kunnat tas till förändringarna fullt ut.

Vissa riktade statsbidrag kvarstår 2009. Dessa avser bl.a. ersättning för den frivilliga maxtax-

an, kompetensutveckling inom äldreomsorgen samt bidrag för insatser inom psykiatri och missbruksvård.

År 2008 ersattes den statliga fastighetsskatten på bostäder med en kommunal fastighetsavgift. Den kommunalekonomiska utjämningen minskades med motsvarande belopp. Införandet 2008 är neutralt, såväl för varje enskild kommun som för staten, då motsvarande justering görs i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. De årliga förändringarna av avgiftsunderlaget tillfaller den enskilda kommunen med två års eftersläpning. Detta innebär att 2011 års inkomster bestäms av fastighetsavgifterna år 2009. Huruvida ökningen/minskningen ska prognostiseras och periodiseras fr.o.m. 2009 är ännu oklart. Fastighetsavgiften är budgeterad till 48 Mkr för Vänersborgs kommun år 2009, vilket motsvarar nivån 2008.

Befolkning

Utvecklingskontoret har tagit fram en befolkningsprognos som sträcker sig ända till år 2015. Därmed inkluderas 2015 års vision om att nå 40 000 invånare i kommunen. I prognosen görs följande antagande:

- Prognosen har ett bostadsbyggande som grund på i genomsnitt ca 250 bostäder per år under prognosperioden.
- Kommunens åldersspecifika fruktsamhet för perioden 1997 – 2006 ligger till grund för basen för antalet födda.
- SCB:s tal för dödsrisker har använts.

Prognosresultatet kan sammanfattas enligt följande:

- Folkmängden förväntas öka med ca 3 100 invånare från 2007 – 2015, vilket beror på ett positivt flyttnetto. Detta är ett resultat av ett kraftigt bostadsbyggande som förväntas ta fart under 2008.
- Antalet ungdomar i gymnasieålder minskar kraftigt under prognosperioden.
- Genom ökad inflyttning sker en ökning av antalet barn i de yngsta årsklasserna.
- Även inom de äldre åldersgrupperna sker en kraftig ökning.

ÅrÅlder	0	1-5	6-15	16-19	20-24	25-64	65-74	75-84	85-w	Summa
2006	403	1 936	4 528	2 234	1 955	18 873	3 628	2 516	950	37 023
2007	368	1 962	4 370	2 294	1 997	18 763	3 742	2 527	969	36 993
2008	372	1 969	4 299	2 257	2 178	18 822	3 893	2 527	1 005	37 320
2009	380	1 971	4 231	2 210	2 335	18 905	4 057	2 545	1 024	37 659
2010	391	2 007	4 188	2 157	2 457	19 062	4 212	2 597	1 042	38 112
2011	402	2 033	4 164	2 108	2 538	19 212	4 349	2 636	1 067	38 509
2012	411	2 042	4 227	2 025	2 542	19 367	4 448	2 678	1 104	38 844
2013	423	2 096	4 273	1 968	2 575	19 672	4 600	2 699	1 130	39 435
2014	427	2 128	4 280	1 910	2 486	19 738	4 653	2 789	1 142	39 552
2015	435	2 180	4 349	1 867	2 495	20 025	4 711	2 879	1 156	40 095
Förändring 2007-2015	18%	11%	0%	-19%	25%	7%	26%	14%	19%	8%

Budgetförutsättningar 2009-2011

Förutsättningar enligt bokslut 2007 och budget 2008

I 2007 års bokslut redovisades en förbättring av eget kapital med +52 Mkr, vilket innebar ett överskott mot budget med +37 Mkr.

I 2008 års mål- och resursplan budgeteras en positiv förändring av eget kapital med +20 Mkr, vilket motsvarar det finansiella målet om ett resultat som bör uppgå till 1 % av skatter och generella statsbidrag.

Kommunstyrelsens budgetanvisningar

Kommunstyrelsen beslutade 2008-02-13 om ramar och anvisningar avseende budgetarbetet för år 2009. Budgetramarna byggde bl.a. på följande förutsättningar:

- *Skatteintäkternas uppräknings* mellan åren baserade sig på Sveriges Kommuner och Landstings prognos 2007-12-20. Prognosen justerades med en negativ slutavräkning om -200 kronor per invånare för bokslut 2008 och 2009.
- Nämndernas ramar räknades upp med 2 % för *inflationen* (konsumentprisindex).
- *Löneutvecklingen* beräknades till 38 Mkr 2009 och 74 Mkr för 2008. Då innefattas 2007 års löneutveckling för kommunals avtal.
- *Internräntan* fastställdes till 5,0 %, vilket motsvarar nivån 2008.
- *Årets pensionskostnader* har beräknats utifrån den s.k. blandmodellen baserad på prognos från KPA. En avsättning om 5 Mkr har gjorts i budget 2009 för att minska pensionskulden i enlighet med kommunens pensionspolicy.

Utöver löne- och priskompensation justerades nämndernas budgetramar enligt följande:

- Barn- och ungdomsnämnden +550 Tkr
- Gymnasienämnden +165 Tkr
- Kommunstyrelsen +4 938 Tkr
- Samhällsbyggnadsnämnden +1 000 Tkr
- Socialnämnden +12 333 Tkr

En mer detaljerad beskrivning av nämndernas tillskott i ramsättningen återfinns på sidan 9 och framåt.

Budgetramar och hyresnivåer

Hyresnivåer och ramar påverkas av inflationskompensationen med 2 %. Nämndernas budgetramar har justerats utifrån inflationskompensationen.

Anslagsbindningsnivåerna

För 2009 gäller motsvarande anslagsbindningsnivåer som 2008. Dock vill kommunstyrelsen även i fortsättningen ha möjlighet att följa vad grundskola respektive barnomsorg kostar. Det innebär att dessa verksamheter ska särredovisas i mål- och resursplan, årsredovisning samt i delårsrapporter. Barn- och ungdomsnämnden kan dock omfördela budget mellan dessa båda verksamheterna, då de utgör en och samma anslagsbindningsnivå.

Direktiv till nämnderna

Varje nämnd ska verka för att minst 1 % av befintlig nettobudget frigörs för att finansiera ny och förändrad verksamhet inom nämndens ansvarsområde.

I övrigt gäller följande förutsättningar för nämnderna i 2009 års budget:

Samtliga nämnder ansvarar för driftkostnader/kapitalkostnader som följer av nämndens investeringar. Några opåverkbara kostnader finns ej. I de fall kommunstyrelsen av näringspolitiska skäl tar initiativ till investeringar som får driftkostnadskonsekvenser för samhällsbyggnadsnämnden, har kommunstyrelsen ett medansvar för att budgettäckning sker.

Justerad internränta

I anvisningarna fastställdes internräntan till 5,0 % (se ovan). Reviderade ränteantaganden gör att internräntan justeras ned till 4,5 %.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar – avstämning mot nämndernas budgetförslag

Vänersborgs kommuns budgetprocess

Kommunfullmäktige har antagit en vision för Vänersborgs kommun. Inför varje budgetår fastställer kommunfullmäktige mål och inriktning för det kommande kalenderåret. Vänersborgs kommun har en tidig budgetprocess, vilket innebär att diskussioner om mål och resurser förs under vintern/våren och kommunfullmäktige fastställer mål- och resursplanen i juni inför kommande år. En tidig process möjliggör för nämnderna att anpassa sin verksamhet efter uppsatta mål och resurser.

Arbetet med MRP 2009

Kommunstyrelsens budgetberedning består av de ordinarie ledamöterna i kommunstyrelsens arbetsutskott. Budgetberedningen inledde sitt arbete 2008-04-17. Arbetet har baserat sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och nämndernas budgetförslag. Ekonomikontoret har sammanställt nya prognoser från Sveriges kommuner och landsting över skatte- och statsbidragsintäkter samt gjort uppdaterade bedömningar över löneutveckling och pensionskostnader.

Budgetberedningen har haft presidieöverläggningar med nämnderna och i anslutning till dessa även följt upp nämndernas arbete med ramanpassning under 2008.

Nämndernas budgetförslag

Nämnderna påtalar ytterligare resursbehov avseende utökad eller ofinansierad verksamhet med sammanlagt 2,6 Mkr utöver de av kommunstyrelsen fastställda budgetramarna. Nämndernas budgetförslag fördelar sig enligt följande:

Nettoanslag, Mkr	Anvisad	Nämndens	Differens
Nämnd	budgetram	förslag	
Barn- & ungdom	564 381	564 381	0
Byggnadsnämnden	9 866	10 366	-500
Gymnasienämnden	186 886	186 886	0
Kommunstyrelsen	151 250	151 250	0
Kommunfullmäktige	1 756	1 756	0
Kulturnämnden	23 326	23 326	0
Miljö- & hälsoskydd	5 209	5 209	0
Revisionen	1 155	1 155	0
Samhällsbyggnad	61 393	62 893	-1 500
Socialnämnden	603 712	603 712	0
Valnämnden	357	357	0
Överförmyndar	2 054	2 614	-560
Totalt, nämnderna	1 611 344	1 613 904	-2 560

Kommunfullmäktiges beslut om nämndernas driftbudgetramar för år 2009:

BARN- OCH UNGDOMSÄMNDEN

Anvisad budgetram 564 381 Tkr

I anvisningarna till barn- och ungdomsnämndens budgetram ingick utökningar med 550 Tkr.

Då antalet elever inom grundskolan minskar reducerades ramen med 4 000 Tkr. Skolmaten tillfördes 550 Tkr för inköp av ekologiska livsmedel.

Arena och fritid tillfördes 4 000 Tkr för kommande kapitalkostnader för investeringar i Gymmixhallen, Brätte ridskola, Ursandsstugan och del av Arena Vänersborg.

Kommunfullmäktiges beslut:

Barn- och ungdomsnämndens budgetram för 2009 utökas med 6 678 Tkr till totalt 571 059 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 9 151 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 1 381 Tkr för lägre internhyreskostnader och 342 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från barn- och ungdomsnämndens budgetram omfördelas 750 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

BYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 9 866 Tkr

Byggnadsnämndens föreslag:

Förvaltningen behöver utökas med ytterligare en planhandläggare. Förstärkning har redan skett för att minska belastningen på personalen. Projektanställningen ryms inte inom budget.

Förvaltningen behöver dessutom utökas med ytterligare en tjänst för handläggare. Denna förstärkning har redan skett. Lönekostnaderna har betalats av AME. En stor arbetsuppgift som dessutom tillkommit är iordningställande av bygglovarkivet inför mikrofilmning och skanning.

Förvaltningens lokalkostnader har ökat med nästan 0,2 Mkr utöver det nyligen tecknade hyresavtalet.

Nämnden äskar ett ramtillskott för ovanstående om 0,5 Mkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Byggnadsnämndens budgetram för 2009 minskas med 50 Tkr till totalt 9 816 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 18 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 44 Tkr för lägre internhyreskostnader och 14 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från byggnadsnämndens budgetram omfördelas 10 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

GYMNASIENÄMNDEN

Anvisad budgetram 186 886 Tkr

I anvisningarna till gymnasienämndens budgetram ingick utökningar med sammanlagt 165 Tkr.

Projektet lokalhistorien tillfördes 1 000 Tkr. Skulle projektet upphöra minskas budgetramen med motsvarande belopp.

Då antalet elever inom gymnasieåldern minskar justerades budgetramen ned med 2 000 Tkr.

För ökade hyreskostnader i samband med ombyggnaden av elprogrammet på Birger Sjöbergsgymnasiet tillfördes 1 000 Tkr. Gymnasienämnden får även behålla hyresminskningen om 1 500 Tkr som uppstår då komvux flyttar till Vänerparken.

Skolmaten tillfördes 165 Tkr för inköp av ekologiska livsmedel.

Kommunfullmäktiges beslut:

Gymnasienämndens budgetram för 2009 minskas med 385 Tkr till totalt 186 501 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 646 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 479 Tkr för lägre internhyreskostnader och 52 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från gymnasienämndens budgetram omfördelas 500 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Anvisad budgetram 1 756 Tkr

I anvisningarna utökades kommunfullmäktiges budgetram med 500 Tkr, då bestämmelserna för att erhålla minnesgåva har ändrats.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktiges budgetram för 2009 utökas med 24 Tkr till totalt 1 780 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 29 Tkr.

Från kommunfullmäktiges budgetram omfördelas 5 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

KOMMUNSTYRELSEN

Anvisad budgetram 151 250 Tkr

I anvisningarna till kommunstyrelsens budgetram ingick utökningar med sammanlagt 4 938 Tkr.

Under 2008 fick kommunstyrelsen tillfälliga anslag till högskolecentrums projekt doktorand i estetiska lärprocesser, 300 Tkr, hyra Brålanda brandstation, 98 Tkr och Leaderområde, 190 Tkr. Från och med budget 2009 utökas kommunstyrelsens budgetram med dessa tre anslag. De 300 Tkr till högskolecentrum beviljas under projekttiden.

Arbetsutskottets anslag till arbetsmarknadsåtgärder, som finansierar kostnaderna för feriearbeten åt ungdomar, utökades med 150 Tkr. Anslaget till kollektivtrafik utökades med 1 500 Tkr.

Kommunstyrelsens budgetram utökades med ytterligare 1 800 Tkr, varav 500 Tkr för köpta tjänster från Fastighets AB Vänersborg, 700 Tkr till förstärkning av anslaget för avtalspensioner och 600 Tkr till chefsrekrytering.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunstyrelsens budgetram för 2009 utökas med 2 733 Tkr till totalt 153 983 Tkr.

Kommunfullmäktige beslutade under 2008 att ingå i Leaderområde Göta Älv 2008-2013. Kostnaden, 187 Tkr per år, tillförs kommunstyrelsens budgetram.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 700 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 97 Tkr för lägre internhyreskostnader och 57 Tkr för lägre internräntekostnader.

Kommunstyrelsen har i uppdrag att samordna kommunens internationaliseringsfrågor. Från barn- och ungdomsnämndens, byggnadsnämndens, gymnasienämndens, kommunfullmäktiges, kulturnämndens, miljö- och hälsoskyddsnämndens, samhällsbyggnadsnämndens och socialnämndens budgetramar omfördelas sammanlagt 2 000 Tkr, för att användas till medfinansiering av internationell verksamhet.

Kommunchefen ges i uppdrag att utreda den administrativa hanteringen av media-kostnaderna (kostnader för el, värme, vatten m.m. i fastigheter).

KULTURNÄMNDEN

Anvisad budgetram 23 326 Tkr

Kommunfullmäktiges beslut:

Kulturnämndens budgetram för 2009 minskas med 29 Tkr till totalt 23 297 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 7 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 6 Tkr.

Från kulturnämndens budgetram omfördelas 30 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 5 209 Tkr

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag:

Nämnden föreslår ändrade taxor enligt lagstiftningarna miljöbalken, livsmedelslagen, djurskyddslagen, strålskyddslagen, tobakslagen samt lagen om handel med nikotinläkemedel.

Kommunfullmäktiges beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram för 2009 minskas med 10 Tkr till totalt 5 199 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 5 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 10 Tkr för lägre internhyreskostnader.

Från miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram omfördelas 5 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Kommunfullmäktige fastställer de föreslagna taxeändringarna enligt Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut 2008-04-14, § 48 och 2008-05-12, § 58.

REVISIONEN

Anvisad budgetram 1 155 Tkr

Kommunfullmäktiges beslut:

Revisionens budgetram för 2009 utökas med 11 Tkr till totalt 1 166 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 11 Tkr.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 61 393 Tkr

Samhällsbyggnadsnämndens budgetram justerades upp med 1 000 Tkr till utökad underhåll av broar i anvisningarna.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag:

Utökad budget med 1 000 Tkr till fastighetsunderhåll, 500 Tkr till kapitalkostnader för gator/vägar

Skulle extraordinära kostnader uppstå i form av nedskrivnings- och rivningskostnader önskar samhällsbyggnadsnämnden full täckning i budgetramen för dessa.

Nämnden återkommer med förslag om ändrade taxor inom VA och renhållning. En omkonstruktion pågår av VA-taxan. Vad avser renhållningstaxan pågår en upphandling om var soporna ska lämnas.

Kommunfullmäktiges beslut:

Samhällsbyggnadsnämndens budgettram för 2009 minskas med 102 Tkr till totalt 61 291 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 829 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 731 Tkr.

Från samhällsbyggnadsnämndens budgettram omfördelas 200 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

SOCIALNÄMNDEN

Anvisad budgettram 603 712 Tkr

I anvisningarna till socialnämndens budgettram ingick utökningar med sammanlag 12 333 Tkr.

Omsorg om funktionshindrade tillfördes 4 000 Tkr för utbyggnad av boendeplatser.

Äldreomsorgen utökades med 7 000 Tkr, fördelade med 2 600 Tkr till äldreboendet Nyhaga och 4 400 Tkr till det planerade äldreboendet Eken och hemvården.

Försörjningsstödet utökades med 1 000 Tkr.

Under 2008 fick socialnämnden ett tilläggsanslag om 333 Tkr till individ- och familjeomsorgen, då ansvaret i samband med ingripande mot unga lagöverträdare ökar. Anslaget permanentades i budgetramen 2009.

Kommunfullmäktiges beslut:

Socialnämndens budgettram för 2009 utökas med 29 027 Tkr till totalt 632 739 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 29 929 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 334 Tkr för lägre internhyreskostnader och 68 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från socialnämndens budgettram omfördelas 500 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

VALNÄMNDEN

Anvisad budgettram 357 Tkr

Kommunfullmäktiges beslut:

Valnämndens budgettram för 2009 utökas med 14 Tkr till totalt 371 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 14 Tkr.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Anvisad budgettram 2 054 Tkr

Överförmyndarnämndens förslag:

Nämnden begär utökad budgettram med 560 Tkr för utökat ansvar och större volym i verksamheten.

Kommunfullmäktiges beslut:

Överförmyndarnämndens budgettram för 2009 utökas med 305 Tkr till totalt 2 359 Tkr.

Nämnden tillförs en ramökning om 300 Tkr för utökat ansvar och större volym i verksamheten.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 7 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 2 Tkr.

Finansiell analys 2009-2011

Utgångspunkter

Den finansiella analysen utgår från följande fyra aspekter som är viktiga att beakta ur ett finansiellt perspektiv.

Resultat: Vilken balans har kommunen haft mellan kostnader och intäkter under året och över tiden? Finns det varningssignaler? Hur utvecklas investeringarna?

Kapacitet: Vilken finansiell motståndskraft har kommunen på lång sikt?

Risk: Föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet? Hur är kommunen exponerad finansiellt?

Kontroll: Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen? Hur följs upprättade planer? En god följsamhet mot budget är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

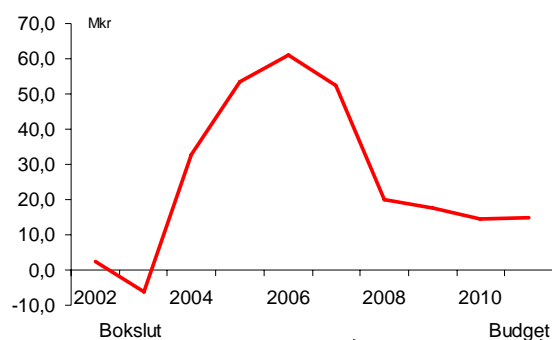
Avsikten med analysen är att försöka identifiera eventuella finansiella problem och att klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning.

1. Resultat och kapacitet

1.1 Årets resultat

Budgeterat resultat, med tidigare redovisade justeringar av nämndernas budgetramar, uppgår till +17,5 Mkr i 2009 års budget. År 2010 och 2011 sjunker resultatet till +14,5 Mkr respektive +14,8 Mkr.

Diagram: Resultatutveckling 2002-2011

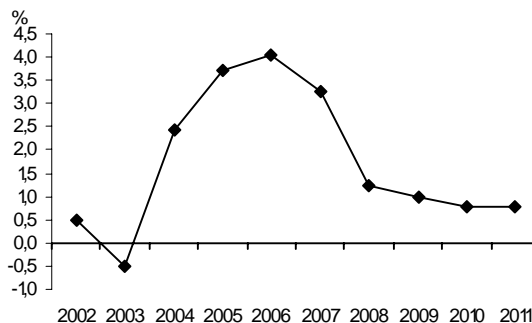

Finansiellt mål

- Årets resultat bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag.
- Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.

De budgeterade resultatet 2009 motsvarar kommunens ekonomiska mål om minst 1 % av skatter och generella statsbidrag. Kommunens långsiktiga mål är ett resultat om minst 2 % av skatter och generella statsbidrag. (I bokslut 2007 motsvarar årets resultat om +52 Mkr 3,3 % av skatter och generella statsbidrag). De budgeterade resultaten 2010 och 2011 uppnår inte 1 %-målet.

Diagram: Årets resultat; andel av skatter och generella statsbidrag 2002-2011

Balanskravet

Enligt kommunallagen ställs krav på att kommunerna redovisar ekonomisk balans. Det innebär att årsbudget upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Balanskravet uppnås under hela planperioden

1.2 Skatte- och nettokostnadsutveckling

En förutsättning för en långsiktig hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än de intäkter vi får genom skatter och generella statsbidrag

Utveckling av	2009	2010	2011
-skatter och statsbidrag	5,7%	4,2%	4,2%
-nettokostnader	5,4%	4,0%	3,9%

Prognosen om ökade skatteintäkter följer Sveriges kommuner och landstings prognos och visar en högre ökningstakt 2009 jämfört med de kommande åren 2009 och 2010.

Totalt uppgår verksamhetens nettokostnader till 1 719 Mkr 2009, vilket innebär en ökning med 88 Mkr eller 5,4 % jämfört med 2008. Cirka 3 % kan förklaras av pris- och löneök-

ningar. Resterande ökning beror på budgettillskott till nämnderna.

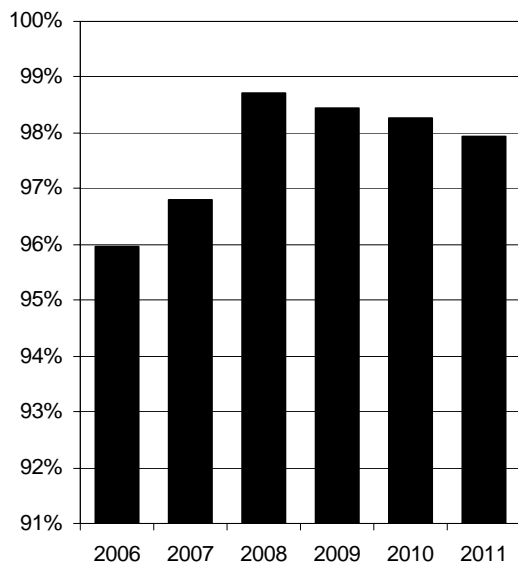
Nettokostnaderna ökar något mindre än intäkterna under hela planperioden, vilket är nödvändigt då de finansiella kostnaderna ökar kraftigt och kräver allt större andel av skatter och generella statsbidrag.

Verksamhetens nettodriftkostnader

Verksamhetens driftbudgetramar baserar sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och den budgetberedning som genomförts under våren 2008. Personalkostnaderna är budgeterade i 2007 års lönenivå, förutom kommunals löner som är uppräknade till 2008 års nivå. Inför 2009 har 68,5 Mkr avsatts centralt för att täcka ökade kostnader avseende 2009 års löneavtal samt helårseffekten av 2008 års löneavtal.

Nettokostnader som andel av skatter och generella statsbidrag är ett mått som visar hur stor andel av kommunens intäkter som förbrukas av löpande driftverksamhet.

Diagram: Nettokostnader i % av skatt och generella statsbidrag

Under åren 2008-2011 uppgår nettokostnaderna till 98-99 % av skatter och generella statsbidrag, vilket är en hög nivå (jämför med 2006 års 96 %). Skillnaden upp till 100 % är det utrymme som kan användas till att finansiera räntor på lån (en post som ökar kraftigt under planperioden), till amorteringar och för att direktfinansiera investeringar.

Skatteintäkter och utdebiteringar

Det nuvarande skatteutbetalningssystemet innebär att skatteintäkterna kommer att utbeta-

las i verksamhetsårets pris- och lönenivå. Utbetalning av kommunalskatt och utjämningsbidrag grundas på det senast kända taxeringsutfallet, dvs för 2006, och räknas sedan upp med tre års uppräkningsfaktorer till 2009 års nivå. De kommunalskattemedel som erhålls är därmed preliminära.

Utbetalning alternativt återbetalning av mellanskillnaden mellan den preliminära beräkningen och respektive avräkningstillfälle av kommunalskatt och utjämningsbidrag sker t.ex. i januari 2008 för inkomståret 2006.

Beräkningen av skatteintäkter baserar sig på prognos från Sveriges Kommuner och Lands-ting 2008-04-29. Utdebiteringen är oförändrad, 22:64 kronor per skattekrona. Prognosen justeras ned med en negativ slutavräkning om -200 kronor per invånare för bokslut 2009.

Tabell: Budget och generella statsbidrag

Budget skatter & gen statsbidrag	2009	2010	2011
Skatteintäkter			
Skatteunderlag 2006 Mkr	5 649,4		
Prognos uppräkningsfaktor 2007	5,60%		
Prognos uppräkningsfaktor 2008	5,70%		
Prognos uppräkningsfaktor 2009-2011	4,80%	4,80%	4,80%
S:a uppräknat skatteunderlag, Mkr	6 608,5	6 925,7	7 258,1
Utdebitering	22,64%	22,64%	22,64%
S:a skatteinkomst före utjämning, Mkr	1 496,2	1 568,0	1 643,2
Kommunalekonomisk utjämning			
Inkomstutjämning, Mkr	232,6	243,8	255,5
Kostnadsutjämning, Mkr	-34,8	-35,0	-35,2
Regleringsbidrag/avgift, Mkr	-25,2	-34,6	-44,4
S:a generella statsbidrag, Mkr	172,6	174,2	175,9
LSS-utjämning	35,9	36,0	36,0
Fastighetsavgiften	48,8	48,8	48,8
Slutavräkning 2007 och 2008, -200 kronor per invånare	-7,4	-7,5	-7,5
S:a skatter & bidrag, Mkr	1 746,0	1 819,5	1 896,4

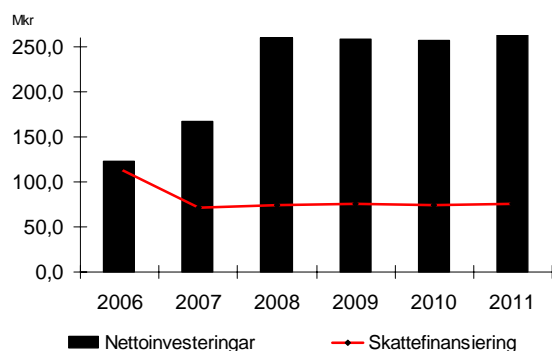
1.3 Investeringar

Investeringsvolymen under planperiodens första år uppgår till 259 Mkr netto, vilket överstiger skattefinansieringsnivån (summan av avskrivningar och årets resultat) med 184 Mkr. Det är en dryg fördubbling jämfört med de investeringar som gjordes 2006 (vilket i sin tur var en fördubbling jämfört med 2005). Investeringsnivån motsvarar nivån i budget 2008. Under 2007 investerades för 168 Mkr. Under åren 2008-2011 ska kommunen investera för i snitt 263 Mkr per år. Perioden 2004-2007 var motsvarande siffra 106 Mkr i snitt per år. Från och med 2008 och hela planperioden 2009-2011 sker alltså en kraftfull satsning, vilket innebär en väsentligt ökad finansiell belastning för Vänersborgs kommun.

För att kunna finansiera den stora investeringsvolymen behöver kommunen ta nya lån. I 2009 års finansieringsbudget planeras 175 Mkr att nyupplånas. Resten finansieras genom en minskning av rörelsekapitalet.

Planerade investeringar 2010-2011 beräknas inte heller kunna hanteras inom ramen för skattefinansieringsnivån. Nya lån motsvarande 375 Mkr planeras under den perioden. Tidsmässiga förskjutningar av investeringar kan förändra bilden mellan enskilda år i planen.

Diagram: Skattefinansiering av investeringar 2006-2011

Sammanfattning av investeringsbudgeten

Sammanfattning, Mkr	2009	2010	2011	S:a
Totalt kommunen	259,0	257,6	275,5	792,1
Fördelning per nämnd:				
Barn- och ungdomsn	65,0	21,5	20,0	106,5
varav fastighetsinv	58,0	14,5	13,0	85,5
Byggnadsnämnden	1,0	0,7	0,7	2,4
Gymnasienämnden	2,0	2,0	2,0	6,0
Kommunstyrelsen	11,4	6,7	6,7	24,8
Kulturnämnden	0,1	0,1	3,3	3,5
Samhällsbyggnadsn	169,5	217,6	233,8	620,9
varav fastighetsinv	114,0	119,0	119,0	352,0
varav exploatering	11,5	34,0	43,0	88,5
Socialnämnden	10,0	9,0	9,0	28,0

Fastighetsinvesteringar

Investeringsbudgeten för 2009-2011 innehåller fastighetsinvesteringar motsvarande 437,5 Mkr. Arena Vänersborg ska färdigställas under 2009, 55 Mkr är avsatta i budget 2009, sammanlagt 140 Mkr. Investeringarna i äldreboende fortsätter med Niklasbergs om- och tillbyggnad under hela planperioden. Dessutom finns 9 Mkr till särskilt boende för funktionshindrade i budget 2009.

Sammanlagt 110 Mkr har avsatts till centrala skolor 7-9 och 7 Mkr till landsbygdsskolor.

Birger Sjöbergsgymnasiet ska byggas om för sammanlagt 18 Mkr.

Exploateringsbudget

I planen finns upptaget markområden vid sex olika områden för byggande av småhus och lägenheter under 2009-2011.

VA-investeringar uppgår till totalt 114 Mkr under planperioden. Holmängens avloppsrenhållningsverk byggs om för sammanlagt 11 Mkr. I Brålanda och Frändefors investeras för 6 Mkr. En nyhet i planen är VA-utbyggnad Vänerkusten, med en investeringsvolym om 210 Mkr, varav 80 Mkr har budgeterats under åren 2009-2011.

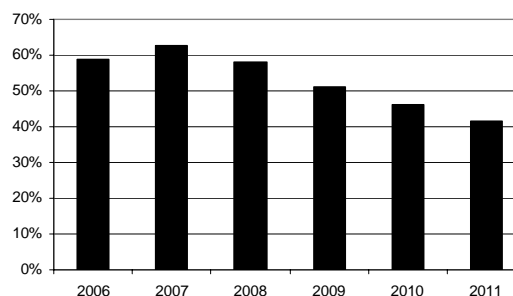
1.4 Soliditet

Finansiellt mål

- Soliditeten bör förbättras

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel. I bokslut 2007 redovisas soliditeten till 63 %. Soliditeten är budgeterad till 55 % år 2008 för att sjunka till 51 % 2009. Åren 2010 och 2011 sjunker soliditeten till 46 % respektive 41 %. Målet om förbättrad soliditeten uppfylls därmed inte något år under planperioden.

Diagram: Soliditet 2006-2011

2. Risk och kontroll

2.1 Likviditet

Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit på 75 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder.

Finansiellt mål

- Kassalikviditeten bör uppgå till minst 50 %

Den höga investeringsnivån 2008-2011 sätter press på kommunens likviditet. För att målet ska klaras behöver årets resultat vara minst i nivå med budget varje enskilt år under planperioden.

2.2 Skulder och förpliktelser

Kommunens låneskuld ökar under planperioden. I budget finns upptaget sammanlagt 550 Mkr i nya lån under 2009-2011 till följd av de stora investeringsbehoven.

2.3 Pensionskostnader

Årets pensionskostnader har redovisats efter den s.k. blandmodellen och innefattar förutom pensionsskuldens ökning även utbetalda pensioner. Beräkningen av pensionskostnaderna baserar sig på KPA:s prognos per 2007-12-31 och inkluderar löneskatt om 24,26 %. Fr o m 2006-01-01 gäller ett nytt pensionsavtal, KAP-KL. Pensionsprognosen är beräknad enligt det nya avtalet.

Under en 20-årsperiod kommer kommunens pensionskostnader att öka kraftigt. Av kommunens totala pensionsåtagande på 861 Mkr i 2009 års budget är endast 118 Mkr avsatta som en skuld i balansräkningen.

För att utjämna den ekonomiska belastningen över tiden och för att inte ytterligare vältra över kostnader på framtida generationer, budgeteras 5 Mkr om året till extra pensionsavsättningar. Kommunstyrelsen har i uppdrag att se över och fatta beslut om formerna för avsättningen, samt lämna förslag till kommunfullmäktige om eventuella förändringar i gällande policydokument.

Pensionsprognos 2009-2011 Mkr

	2009	2010	2011
Skuldförändring under året	2,5	2,1	3,0
Avgiftsbestämd ålderspension	49,2	53,4	55,5
Extra pensionsavsättning	5,0	5,0	5,0
Pensionsutbetalningar	36,2	39,1	40,8
S:a verksamhetskostnad	92,9	99,6	104,3
Finansiell skuldökning	3,3	4,0	3,8
S:a totalt	96,3	103,5	108,1

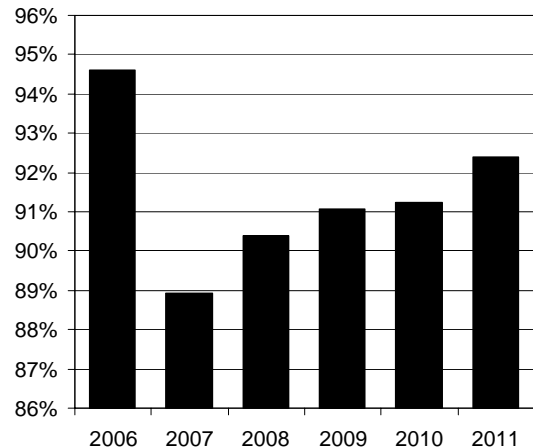
Finansiellt mål

- Pensionsåtagande som inte är skuldfört bör täckas av eget kapital

För åren 2009 och 2010 täcker det egna kapitalet 91 % av pensionsåtagandet som inte är skuldfört, den s.k. ansvarsförbindelsen. År

2011 ökar täckningsgraden till 92 %. Det innebär att det egna kapitalet täcker mer och mer av ansvarsförbindelsen för varje år. Täckningsgraden ökar något jämfört med bokslut 2007, vilket bl.a. beror på att kommunen valt att budgetera 5 Mkr per år som en extra pensionsavsättning, vilket minskar ansvarsförbindelsen.

Diagram: Andel % av ej skuldfört pensionsåtagande som täcks av eget kapital

2.4 Känslighetsanalys

Budgeten för 2009-2011 bygger på ett antal antaganden om utveckling av löner, priser och räntor. De största riskerna ligger i att konjunkturen viker och att utvecklingen på arbetsmarknaden blir negativ. Nedan görs en känslighetsanalys som visar hur olika faktorer påverkar kommunens ekonomi 2009.

Förändring Mkr	2009
Priser/löner 1%	21,8 Mkr
Räntor 1%	2,8 Mkr
Skatteintäkter 1%	16,5 Mkr
Utdebitering 10 öre	6,6 Mkr
Befolkning 100 invånare	4,1 Mkr

2.5 Minskade marginaler kräver god kontroll

Kommunen uppnår det kortsiktiga målet om ett resultat motsvarande 1 % av skatter och generella statsbidrag år 2009 men inte 2010 och 2011. Det långsiktiga 2 %-målet uppnås inte någon gång under planperioden. Då resultaten ligger så tajt mot de ekonomiska målen, förutsätter det att nämnderna håller sina budgetramar. Det finns inga marginaler att hantera underskott i driften.

Den höga investeringsnivån kräver ökad kontroll av likviditeten. Den i planen angivna lånenivån kan behöva omprövas under planperioden.

Driftbudget per nämnd och anslagsbindningsnivå

Budget per anslagsbindningsnivå, netto Tkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Byggnadsnämnden	8 996	9 526	9 816
Kommunfullmäktige	1 805	1 227	1 780
Kulturnämnden	22 938	22 751	23 297
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	4 907	4 998	5 199
Revisionen	1 026	1 130	1 166
Valnämnden	26	347	371
Överförmyndarnämnden	2 354	2 033	2 359
Summa	33 056	32 486	43 988
BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN			
Nämnd/administration	3 919	3 604	2 870
Barnomsorg/grundskola/särskola	515 371	509 684	525 683
Arena och fritid	22 148	22 330	26 769
Musik och ungdom	15 734	15 190	15 737
Summa	557 172	550 808	571 059
GYMNASIENÄMNDEN			
Nämnd/administration	5 879	5 894	5 714
Gymnasieskola/gymnasiesärskola	146 024	148 873	153 334
Komvux	17 839	18 392	17 330
Uppdragsutbildningen	-723	0	0
Arbetsmarknadsenheten	11 184	9 007	10 123
Summa	180 203	182 166	186 501
KOMMUNSTYRELSEN			
Styrelsen	12 897	26 383	27 220
Kommunledning	86 617	90 856	99 078
Räddningstjänst/säkerhet	24 773	25 310	27 685
Summa	124 287	142 549	153 983
SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN			
Nämnd/administration	4 307	5 354	5 101
Gator och vägar/park/teknik och trafik	45 841	47 754	49 535
Fastighetsenhet	5 471	5 098	5 205
Städ-/kost-/serviceenheter	924	1 469	1 450
Renhållningsverk	248	0	0
VA-verk	-2 134	0	0
Summa	54 657	59 675	61 291
SOCIALNÄMNDEN			
Nämnd/administration	23 554	22 686	17 488
Vård och omsorg	321 211	326 152	350 232
Individ- och familjeomsorg	87 873	85 580	89 108
Omsorg om funktionshindrade	145 588	151 480	175 911
Summa	578 226	585 898	632 739

Resultat- finansierings och balansbudget 2009-2011

Resultatbudget, Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009	Budget 2010	Budget 2011
Verksamhetens nettodriftskostnader	-1 377,9	-1 490,9	-1 565,4	-1 626,4	-1 690,3
Årets pensionskostnader	-116,2	-85,5	-95,6	-102,3	-107,0
Avskrivningar	-54,9	-54,5	-57,9	-59,1	-60,3
S:a verksamhetens nettokostnader	-1 549,0	-1 630,9	-1 718,9	-1 787,9	-1 857,6
Skatteintäkter/gen.statsbidrag	1 600,0	1 652,1	1 746,1	1 819,5	1 896,5
Finansiella intäkter	4,3	3,0	1,0	1,0	1,0
Fin. uppräknig av pensionsskuld	-1,6	-2,1	-2,7	-3,2	-3,1
Övriga finansiella kostnader	-1,3	-2,0	-8,0	-15,0	-22,0
S:a finansiella kostnader	-2,9	-4,1	-10,7	-18,2	-25,1
Resultat före extraord.poster	52,4	20,1	17,5	14,5	14,8
Extraord.intäkter					
Extraord.kostnader					
Årets resultat	52,4	20,1	17,5	14,5	14,8

Finansieringsbudget, Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008 (*)	Budget 2009	Budget 2010	Budget 2011
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	52,4	20,1	17,5	14,5	14,8
Justering för avskrivningar	54,9	54,5	57,9	59,1	60,3
Justering för gjorda avsättningar	42,4	3,5	20,0	12,1	13,1
Justering övr ej likviditetspåv poster	-14,8				
Ökning/minskning kortfr fordringar	-16,1				
Ökning/minskning förråd & varulager	-0,5				
Ökning/minskning kortfr skulder	-63,7				
S:a medel från löpande verksamhet	54,6	78,1	95,5	85,7	88,1
Investeringsverksamheten					
Förvärv av materiella anl.tillg.	-162,9	-256,7	-252,4	-254,0	-271,9
Försäljning av materiella anl.tillg.	6,5	1,4	1,4	1,4	1,4
Förvärv av finansiella anl.tillg.	-5,0	-5,0	-8,0	-5,0	-5,0
Försäljning av finansiella anl.tillg.	15,0				
S:a med från investeringsverksamhet	-146,4	-260,3	-259,0	-257,6	-275,5
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	0,0	110,0	175,0	175,0	200,0
Amortering av skuld	-20,0				
Ökning av långfr fordringar	0,0				
Minskning av långfr fordringar	0,0				
S:a medel från finansieringsverksam.	-20,0	110,0	175,0	175,0	200,0
Årets kassaflöde	-111,8	-72,2	11,5	3,1	12,6

Mål- och resursplan 2009-2011

<i>Balansbudget, Mkr</i>	Bokslut 2007	Budget 2008 (*)	Budget 2009	Budget 2010	Budget 2011
Anläggningstillgångar	976,7	1 182,5	1 383,6	1 582,1	1 797,3
Omsättningstillgångar	211,5	139,3	150,8	153,8	166,4
S:a tillgångar	1 188,2	1 321,8	1 534,3	1 735,9	1 963,7
Ingående eget kapital	693,9	746,3	766,4	783,9	798,4
Årets resultat	52,4	20,1	17,5	14,5	14,8
S:a eget kapital	746,3	766,4	783,9	798,4	813,2
Avsättningar, pensioner	94,5	98,0	118,0	130,1	143,2
Övriga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S:a avsättningar	94,5	98,0	118,0	130,1	143,2
Långfristiga skulder	0,0	110,0	285,0	460,0	660,0
Kortfristiga skulder	347,4	347,4	347,4	347,4	347,4
S:a skulder	347,4	457,4	632,4	807,4	1 007,4
Ansvarsförbindelse, pensionsskuld	839,3	848,0	860,8	875,0	880,1

(*) Finansierings- och balansbudgeten för 2008 är justerad efter ingående värden från bokslut 2007

Kommunfullmäktiges beslut 2008-06-18, § 63

1. Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2009 till 22:64 per skattekrona, vilket innebär oförändrad nivå jämfört med 2008.
2. Kommunfullmäktige fastställer de föreslagna taxeändringarna enligt Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut 2008-04-14, § 48 och 2008-05-12, § 58.
3. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investerings- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med kommunstyrelsens förslag till mål- och resursplan för 2009-2011.
4. För budgettäckning av löneavtal under 2008 och 2009 avsätts sammanlagt 68,5 Mkr till kommunstyrelsens förfogande.
5. Anslagsbindningen avser för driftbudgeten den verksamhetsnivå som anges på sidan 18 och för investerings- och exploateringsplanens projektnivå. Kommunstyrelsen ges delegation att, om nödvändigt under löpande år, justera anslagsbindningsnivån.
6. Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2009, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlats i särskild ordning, ska inte föranleda vidare åtgärder.
7. Vid hantering av befarade eller konstaterade budgetavvikelser är facknämnder och enheter skyldiga att vidta de åtgärder som erfordras för att styra verksamheten, så att de ekonomiska ramarna hålls.
8. Partistödet, utbildningsdelen, ska om det ej utnyttjas för utbildning återbetalas till kommunen.
9. Eventuell långfristig upplåning kan ske inom ramen för fastställd balansbudget utifrån gällande finanspolicy och delegationsordning.

Barn och ungdomsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Barn- och ungdomsnämndens uppgifter framgår av reglemente fastställt i kommunfullmäktige.

I Vänersborgs kommun ska alla barn och ungdomar, oavsett förutsättningar ges goda kunskaper, meningsfull fritid och personlig utveckling.

Barn- och ungdomsförvaltningens ambition är en framgångsrik och effektiv verksamhet som genom nytänkande, arbetsglädje och delaktighet ger bra service, goda resultat och nöjda vänersborgare.

Barn- och ungdomsförvaltningen ska vidare bedriva verksamhet som genomsyras av den gemensamma målskrivning som socialnämnden, gymnasienämnden samt barn- och ungdomsnämnden tagit fram tillsammans:

”Verksamheterna ska i samverkan, utifrån sina specifika uppdrag, aktivt samordna stöd och stimulans till varje individ. Syftet är att stärka den enskildes förmåga att forma sitt liv i samverkan med andra för att nå en god livskvalitet.”

1.1 Barnomsorg

Förskoleverksamheten för åldrarna 1-5 år sker ut på de 30-tal förskolor som finns i kommunen. Genom pedagogiskt arbete läggs grunden för språkutveckling och trygga miljöer. För barn i åldrarna 1 till 5 år är samarbetet mellan hem och förskola av stor vikt och därför har förvaltningen satt som mål för samtliga förskolor att tydliga regler och rutiner ska finnas för detta samarbete.

För de föräldrar som önskar erbjuds barnomsorg i form av familjedaghemspå plats hemma hos en dagbarnvårdare. Denna verksamhet omfattas även av det pågående utvecklings- och kvalitetsarbetet utifrån sina förutsättningar.

Arbetet inom kunskapsområdet har inom förskolan haft fokus på språkarbete. Samtliga förskolor har påbörjat olika delar av ”språkutvecklande arbetsätt”. Personalen har utbildats eller går i utvecklingscirkel under ledning av personal från stödenheten. Förskolorna nyttjar estetiska lärprocesser i verksamheten som ett led i att främja lärandet. Ett

arbete med att utveckla förskolornas inne- och utemiljöer till mer pedagogiska, aktiverande och lustfyllda miljöer har startats. Positiva miljöer för de små kan vara bidragande faktorer för bosättning i en kommun. Kanske kan förskolorna bli en bidragande del till att invånarantalet i Vänerborg ökar så som visionen efterfrågar.

Alla förskolor har i samverkan tagit fram likabehandlingsplaner och arbetat med att skapa rutiner för en trygg miljö. De pedagogiska miljöerna har setts över i syfte att förbättra nyttjandet av lokaler och utemiljö.

Sex enskilda förskolor finns inom barnomsorg i kommunen.

1.2 Grundskola, särskola, skolbarnsomsorg

Grundskolan bedrivs i olika omfattning vid 19 skolenheter. Två externa aktörer finns inom grundskolan.

Stödenheten utgör kommunens samlade stödverksamhet för barn/elever 0-16 år och innefattar områden som elevhälsan (skolsköterska, skolläkare, kurator, psykolog, logoped och talpedagog), resursskolan, sjukhuskolan samt behandlingshemmet Sparregården.

Särskoleverksamheten erbjuder väl anpassad undervisning för utvecklingsstörda barn och ungdomar. Undervisningen bedrivs dels i olika särskoleklasser och dels individintegrerat i grundskolan. På Norra skolan, Torpaskolan, Mariedalskolan, Tärnan och Frändeskolan finns särskoleklasser och individintegrerat i de flesta andra grundskolor.

För grundskolans verksamheter har fokus legat på att utveckla och förbättra de politiskt beslutade målområdena kunskap, trygghet och trivsel samt samverkan mellan skola och hem. Centrala utvecklingsinsatser genomförs vid sidan av skolornas egna insatser för att öka måluppfyllelsen, både gentemot de kommunala målen, och de nationella styrdokumentens mål. Inom området trygghet och trivsel är det framförallt stödenhetens verksamhet som har påverkan vid sidan av skolornas egna arbete.

Barn och ungdomsnämnden

Det politiska målområdet kunskap har främst kretsats kring kommunens mål om ökad måluppfyllelse genom satsningar på läsning, matematik och engelska. Kunskapsområdet är det målområde som har tydligast redskap för att mäta resultat, genom framförallt nationella prov i år 5 och år 9 liksom betygen i år 8 och år 9.

Särskilda riktade utvecklingsinsatser har genomförts på utvalda skolor på grund av låga matematikresultat i syfte att utveckla matematikundervisningen och därigenom höja skolans betygsresultat i ämnet.

Alla skolor/förskolor utarbetade under året likabehandlingsplaner. Arbetet med likabehandlingsplanerna förankrades genom diskussioner i skolledargruppen. Både inom denna grupp och inom flera enheter blev dessa diskussioner en "nystart" för värdegrundsdiskussionerna, genom att perspektivet kränkningar vuxen – barn nu kom med som en viktig del.

Arbetsro och trygghet bedöms vara grunden för goda skolresultat och därför är det viktigt att alla skolor/skolbarnsomsorg skapar rutiner och förutsättningar för en trygg miljö som präglas av ett gott språkbruk. Insatser som genomförs på skolorna är för att förebygga och mildra konflikter kring enskilda elever.

Jämförelsetal

Barnomsorg/ grundskola/särskola	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Antal barn inom barnomsorgen			
Förskola	1 585	1 577	1 605
Skolbarnsomsorg	1 445	1 360	1 445
Familjedaghem	126	164	125
Familjefritidshem	42	73	40
- varav i extern barnomsorg			
förskola	161	155	160
skolbarnsomsorg	153	152	153
Grundskolan			
Antal elever i förskoleklass	381	390	380
Antal elever år 1-9	3 901	3 891	3 844
- varav i extern skola	453	473	473
Grundsärskola			
Antal elever	95	100	90

1.3 Musik och ungdom

Musikskolans vision "Musik för alla" inriktas mot att öka kvaliteten och stimulera barn och ungdomar att delta i musikalivet, genom stor lyhörddhet för allas behov och olika personliga inriktningar, alla åldrar, alla genrer och alla kulturer.

Musikskolans uppdrag är att bedriva musikundervisning inom förskola, grundskola, särskola samt utifrån avtal på gymnasieskolan.

Utöver detta bedrivs frivillig musikskola, kulturcentralen, läger och uppdragsutbildning internt och externt.

Ungdomsverksamheten ska stimulera och stödja ungdomars utveckling vad gäller alltifrån aktiv fritid till inflytande och demokrati.

Jämförelsetal

Musikskola	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Antal elever	3 071	3 180	3 040
- varav grundskolan	1 500	1 500	1 500
- varav betalande	1 232	1 200	1 200
- varav gymnasieskolans			
estetiska program/musik	86	90	90
estetiska program/naturvetenskapliga estetiska	25	40	25
orkestermusikerprogram	-	35	25
övriga program	228	315	200

Ungdom	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Öppet antal kvällar/år	155	160	160
Besökande i snitt/kväll	65	72	72
- varav flickor i %	40	50	40
- varav pojkar i %	60	50	60

1.4 Arena och fritid

Fritidsenheten ansvarar för ägande, skötsel och drift av kommunens fritidsanläggningar, lokalbokning (även skolans lokaler), föreningsstöd, normerade bidrag, generella bidrag, samt tillståndsgivning för lotteri registrering och lotteritillstånd. I många fall driver fritidsenheten kommunens fritidsanläggningar i samverkan med föreningar.

2. Inriktningsmål

2.1 Service och nytänkande

Barn- och ungdomsnämnden ska ha god service och utveckla arbetssätt och former för effektivare verksamhet. Bemötandet av brukare ska förbättras och tillgängligheten till kommunens tjänster ska öka.

2.3 Miljö

Utsläppen av växthusgaser ska minskas genom effektivare energianvändning i förvaltningens lokaler.

2.4 Arbetsmarknad

Barn- och ungdomsnämnden ska aktivt verka för att Vänersborgs kommun uppfattas som en attraktiv arbetsgivare där personal trivs och mår bra.

2.5 Boende

Kommunal service från barn- och ungdomsnämnden ska erbjudas på stimulerande och attraktivt sätt, för att nå Vänersborgs kommuns mål, 50 000 invånare år 2030.

2.6 Kultur och fritid

En livaktig kultur och fritidsverksamhet ska finnas som gör kommunen attraktiv för såväl företagande som boende och besökare.

Musik och ungdom

Samverkan ska ske mellan musikskola och övriga skolformer, för att bejaka utveckling av estetiska lärprocesser och ge eleverna upplevelser.

Utvecklad samverkan ska ske med fria musiklivet och stimulera eleverna till fortsatt musicerande och skapa förutsättningar för att nå fler människor och nya grupper. Verksamheten ska vara i takt med tiden och steget före. Stimulera till nytänkande.

Med musikskolan, orkestermusikerutbildningen och den frivilliga musikverksamheten som bas ska Vänersborg utvecklas till Sveriges bästa musik-kommun.

Ungdomsverksamheten ska stödja övergripande utbildningsmål trygghet och trivsel, kunskap och samverkan och utveckla arbetet kring ungas inflytande.

Arena och fritid

Arena och fritid ska verka för en utveckling i samverkan med föreningar och brukare och stimulera fler och nya grupper till aktivitet och engagemang.

2.7 Utbildning

Kunskap

Kvalitetsarbetet i grundskolan ska leda till goda resultat. Alla elever ska ha minst betyget godkänt i alla ämnen. En särskild satsning görs för bättre uppföljning av den enskilde elevens kunskapsutveckling.

Trygghet och trivsel

Kommunens skolor och förskolor ska erbjuda ett trivsamt klimat där barn och ungdomar i hög grad trivs, känner sig trygga och upplever arbetsro. Nolltolerans mot dåligt språkbruk råder i en sådan miljö.

Samverkan hem och skola/förskola

Etablerade samverkansformer för att stimulera och öka föräldraengagemanget i den vardagliga verksamheten ska användas.

2.8 Ekonomiska mål och riktlinjer

All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning inom de mål och ramar som kommunfullmäktige lagt fast.

Barn- och ungdomsnämnden ska eftersträva en effektiv och rationell hantering av beslutad budget.

3. Förväntade resultat

3.1 Service och nytänkande

Invånare upplever att de får ett gott bemötande och att tillgängligheten är god. Ständig utveckling sker för arbetssätt och arbetsformer som ger effektivare verksamhet och bättre kommunikation med brukare.

3.3 Miljö

Barn- och ungdomsförvaltningen ska kunna påvisa en minskad energianvändning i sitt nyttjande av lokaler. Förslag som läggs fram bör ha prövats utifrån Vision Vänersborgs hållbarhetsperspektiv.

3.4 Arbetsmarknad

Barn- och ungdomsförvaltningen arbetar utifrån framtagna handlingsplaner med att förbättra hälsan bland personalen genom ökad trivsel, hög delaktighet och ett väl utvecklat samverkanssystem.

3.5 Boende

Vid framtagande av detaljplaner är barn- och ungdomsnämnden en aktiv samrådspart för att visa på möjligheterna till service inom attraktiva områden.

3.6 Kultur och fritid

Musik och ungdom

Ökad samverkan med det fria musiklivet och att fler och nya grupper, som tidigare inte varit representerade, omfattas av verksamheten. Samarbetet med grundskolan ska utvecklas vidare. Estetiska lärprocesser ska främjas.

Ungdomar ska uppleva att ett främjande klimat för integration, jämlikhet, inflytande och trygghet ökar. Nolltolerans mot dåligt språkbruk råder i alla verksamheter.

Arena och fritid

En aktiv verksamhet ska drivas som bidrar till bättre hälsa hos ungdomar och som når fler utövare av spontanaktiviteter. Sportcentrum och övriga aktivitetsområden ska utvecklas. Fler publika evenemang ska äga rum och säkrad tillgänglighet för föreningsliv och allmänhet ska erbjudas.

3.7 Utbildning

Barn- och ungdomsnämnden har antagit tre övergripande utbildningsmål; kunskap, trygghet och trivsel och samverkan hem och skola/förskola.

Kunskap

Fler elever ska uppnå betyget minst G i grundskolans samtliga ämnen och andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program ska öka. Det genomsnittliga meritvärdet i år 9 ska höjas. Förbättrad uppföljning och utvärdering av resultat ska ske, till stöd för varje barns/elevs kunskapsutveckling.

Trygghet och trivsel

Likabehandlingsplaner finns och ett aktivt arbete sker kring dessa, vilka även omfattar handlingsplaner för nolltolerans mot dåligt språkbruk och jämställdhetsplaner. Barn och ungdomar trivs, känner sig trygga och upplever arbetsro.

Samverkan hem och skola/förskola

Det finns tydliga regler och rutiner för samverkan mellan skola/förskola och vårdnadshavare. Arbetet med individuella utvecklingsplaner ska fortsätta och stärka samverkan med hemmet.

4. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

4.1 Barnomsorg

Barn- och ungdomsnämnden har fattat beslut om utglesning i barngrupperna inom förskolan. Beslutet innebär färre barn i varje grupp och/eller ökad personaltäthet, snittet går från 17 till 16 barn per avdelning, vilket betyder ett ökat behov av 80 platser. Utglesning och en ökande nyttjandegrad bygger på kön och ökar kravet på nya platser. Förvaltningen har, utifrån givna ramar och analys av kostnader, omdisponerat för ca 80 platser och en viss beredskap. Utvecklingen i kommunens del av Dalsland för att få till ett effektivt resursutnyttjande ställer olika nya krav. Möjligheten att ställa om delar av lokaler från skolverksamhet till barnomsorg ses över.

Förvaltningen utreder möjligheterna att bättre möta det ökade behovet av barnomsorgsplatser i januari-februari. En buss som utgör en mobil förskoleavdelning alternativt annan planerad "akutorganisation" ska utredas. Detta skulle underlätta vid behov av akutplatser och kunna tillgodose det av barn- och ungdomsnämnden framtagna beslutet kring utveckling inom kommunens del av Dalsland. En ny förskola på Vänerparken ska öppna med Reggio Emilia-inspirerad verksamhet och plats för ca 80 barn.

Kontinuerlig översyn av service genom utveckling av kommunikations- och informationssystem kommer att ske.

En utveckling av utomhuspedagogiken liksom de estetiska lärprocesserna ska ske. Det planeras också för insatser för att följa den lilla individens egen utveckling i form av för förskolan anpassade IUP (individuella utvecklingsplaner).

4.2 Grundskola, särskola, skolbarnomsorg

Förändrade statliga krav, så som nationella prov även i år 3, innebär nya utmaningar för berörda skolor. Det innebär även nya kompetensutvecklingsinsatser och kan innebära kostnader för bibehållen personalstab trots minskat elevunderlag. Det statliga kravet på individuella utvecklingsplaner (IUP) är infört på samtliga skolor och under 2008 ska insatser genomföras, för att säkerställa att möjligheterna samt förutsättningarna för de individuella utvecklingsplanerna finns. Utbildningsinspektion av Skolverket kommer att genomföras, vilket kan medföra åtgärder i verksamheten.

Det sjunkande elevantalet kräver att organisationen blir mer resurseffektiv för att upprätthålla likvärdig kvalitet för varje enskild elev, då kostnaderna för köp av stödverksamhet i form av städ, vaktmästeri och måltider blir större per elev. Fortsatta hyreskostnader för lokaler som inte nyttjas till fullo tillkommer. Under kommande treårsperiod kommer det sjunkande elevantalet att påverka verksamheterna, vilket främst drabbar mindre enheter.

En satsning kommer att beröra estetiska lärprocesser och engelska, som två centrala verktyg i strävan mot högre måluppfyllelse i resultat gentemot de nationella målen. Estetiska lärprocesser ska syfta till att stärka måluppfyllelsen i samtliga ämnen. (En definition av estetiska lärprocesser: Kunskapsutveckling eller förståelsearbete som förmår knyta samman olika aspekter som känslor, upplevelser, erfarenheter och analys, gör kopplingar mellan det personliga och det sociala eller kollektiva, tar hjälp av estetiska eller konstnärliga uttrycksformer för att kunna formulera saker någorlunda öppet och fritt.) Extra satsningar kommer att ske kombinerat med fortsatt fokus på läsning och matematik.

Beslut kring centrala skolor kommer att resultera i en ny organisation kring skolor för elever i år 7-9, vilket innebär stora kostnader, som inte är budgeterade inom ram.

Beslutet om utvecklingen av skolorna inom kommunens del av Dalsland innebär utökade kostnader, om hög kvalitet och goda resultat ska behållas. Beslutet har inte tagit hänsyn till att elevantalet

Barn och ungdomsnämnden

sjunker, vilket kan medföra ökade kostnader i relation till antalet elever som berörs.

Fortsatta utvecklingsinsatser, inom de av barn- och ungdomsnämndens prioriterade områdena, kommer att genomföras. En satsning görs på kompetensutveckling av personal i skolan. Det handlar om att bredda befintliga kunskaper genom t.ex. Lärarlyftet. Satsningen görs i samverkan med statliga insatser och medel, där barn- och ungdomsförvaltningen bidrar med medel, vilka utgör en extra insats utöver de ordinarie kompetensutvecklingsinsatserna.

Kostnaderna för särskoleskjutsar ökar, trots att andelen elever minskar.

Översyn av skolskjutsreglementet kan medföra högre kostnader för skolskjutsorganisationen.

Kontinuerlig översyn av service ska ske genom utvecklat kommunikations- och informationssystem.

4.3 Musik och ungdom

Barn- och ungdomsförvaltningen ska fortsätta driva verksamhet och utveckling efter de förutsättningar som getts inom ram vad gäller arenor och fritidsverksamhet.

Nya lokaler för musikskolan och för ungdomsrelaterad fritidsverksamhet kommer att undersökas. Förutom lokalernas lokalisering är hyran avgörande för var verksamheterna kommer att finnas.

Föreställning Vänersborg, ett evenemang med fokus på ljudet, ska genomföras i strävan mot att bli "Sveriges bästa musikkommun". Ungdomsverksamheten ska fortsatt satsa på värdegrundarbete med de unga. Ungdomsrådet ska läggas extra fokus på.

Större publika evenemang med fokus på ljudet, såsom konserter, föreläsningar om tinnitus, konferens för döva, tysta rum m.m. kommer att äga rum.

Under 2009 kommer även musikskolans verksamhet att beröras av det i grundskolan vikande elevunderlaget. Lokalförändringen för den ungdomsrelaterade verksamheten samt musikskolan bör utvärderas.

Kontinuerlig översyn av service ska genomföras, genom utvecklat kommunikations- och informationssystem.

4.4 Arena och fritid

Projekt Arena Vänersborg ska slutföras, vilket förutom ny arena innebär en utveckling av Sportcentrum.

Arena och fritid satsar på att färdigställa Brätte ridskola, planera och färdigställa ny idrottshall i Haga samt upprustning och utveckling av bad och turistanläggningar såsom Sikhall och Ursand. Konsekvensanalys ska göras av projekt Arena Vänersborg, för att se vilka kostnader detta medför i löpande verksamhet.

Analys av förändring och utveckling av bad och turistanläggningarna ska göras.

Investeringar för arena och fritid och de kapitaltjänstkostnader som genereras ryms till stora delar inte inom nuvarande driftsbudget.

5. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	69,0	62,4	63,4
Personalkostnader	391,5	390,0	394,5
Omkostnader	224,9	220,4	223,3
Ränta	2,6	3,4	5,1
Avskrivning	7,1	9,5	11,7
Summa kostnader	626,1	623,3	634,5
Nettokostnader	557,1	560,9	571,1

BUDGET PER ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ

ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ Mkr	Intäkt 2009	Kostnad 2009	Netto 2009
Nämnd/administration	0,1	3,0	2,9
Barnomsorg/grundskola/särskola	46,3	572,0	525,7
varav barnomsorg	37,8	231,5	193,7
varav grundskola	8,0	309,7	301,7
Arena och fritid, med föreningsstöd	5,4	32,1	26,7
Musik och ungdom	11,6	27,4	15,8
Summa	63,4	634,5	571,1

Kommunfullmäktiges beslut:

Barn- och ungdomsnämndens budgetram för 2009 utökas med 6 678 Tkr till totalt 571 059 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 9 151 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 1 381 Tkr för lägre internhyreskostnader och 342 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från barn- och ungdomsnämndens budgetram omfördelas 750 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Byggnadsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Nämnden fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet samt har ett övergripande ansvar för fastighetsbildning. Verksamheten styrs av ett antal speciallagar främst plan- och bygglagen och fastighetsbildningslagen. Enligt dessa lagar ska nämnden verka för en god byggnadskultur och en god stads- och landskapsmiljö, uppmärksamt följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning samt ta de initiativ som behövs i frågor om planläggning, byggande och fastighetsbildning. Nämnden ansvarar också för mätning och kartframställning.

Byggnadsnämndens ärenden bereds av byggnadsförvaltningen. Byggnadsförvaltningen ansvarar också för utveckling av geografiska informationssystem (GIS) och för fysisk strategisk planering (översiktlig fysisk planering) under kommunstyrelsen.

1.1 Lantmäterimyndighet

Lantmäterimyndighetens verksamhet utgörs av fastighetsbildnings- och registerfrågor. Myndigheten ger också råd i lantmåterifrågor samt utför vissa uppdrag av myndighetskaraktär såsom fastighetsplaner, fastighetsförteckningar, fastighetsutredningar m.m.

1.2 Mätning, beräkning och kartering (MBK)

Förvaltningen arbetar med grundläggande geografisk information såsom stornät, baskarteverk, adresser samt översiktskartor. Åldern på den grundläggande geografiska basen uppgår till drygt 25 år i sina äldsta delar. Arbetet sker kontinuerligt med att uppdatera och underhålla kartdatabasen.

Framställning av olika specialkartor, utstakning, registrering av nya byggnader, adressättning och beredning av ortnamn ingår också i verksamhetsområdet.

1.3 Geografiska informationssystem (GIS)

Förvaltningen arbetar med GIS-anpassning av grunddatabasen samt stöder kommunens förvaltningar vad gäller utnyttjandet av geografisk information för att effektivisera verksamheten.

1.4 Fysisk planering

Förvaltningen ansvarar för den översiktliga strategiska planeringen samt för framtagande av detaljplaneprogram och detaljplaner för utveckling av tätorterna samt svarar för samrådsprocesserna enligt plan- och bygglagen.

1.5 Bygglövsverksamhet

Den huvudsakliga uppgiften är att enligt plan- och bygglagen betjäna allmänheten med bygglov, bygganmälan, rivningslov, rivningsanmälan, samråd, slutbevis, tillsyn av byggnation samt rådgivning i byggfrågor. Övriga lagstadgade arbetsuppgifter är tillsyn över bebyggelsemiljön, byggverksamheten, den obligatoriska ventilationskontrollen (OVK) samt av hissar och vissa motordrivna anordningar.

1.6 Administration

Verksamheten omfattar service till allmänheten, registrering, expediering, arkivering och övriga expeditiionsuppgifter samt lednings- och sekretariatsfunktioner.

Förvaltningen förfogar över utrustning för skanning och överföring av handlingar till digital miljö.

2. Inriktningsmål

2.1 Boende (kommunövergripande)

Nämnden ska verka för att ha en beredskap för planer och prioriterad resursanvändning för att kunna erbjuda attraktiva boendemiljöer för alla. Boendet ska medge social rättvisa och skapa möjlighet till integration och jämställdhet.

God boendekvalitet ska uppnås bl.a. genom att där så kan ske ge möjlighet till personlig påverkan.

2.2 Näringsliv (kommunövergripande)

Det är viktigt att företagsamhet får goda förutsättningar att etableras och växa. Det ställer stora krav på god planering så att mark, byggnader och anläggningar för företagandets behov kan placeras och utformas så att det inte står i konflikt med andra behov. Det är därför viktigt med god fysisk planering.

2.3 Bebyggelsemiljö (nämndspecifik)

Vänersborgs kommun ska ha en bebyggelse som allmänheten är nöjd med och det kulturhistoriska arvet ska skyddas. Tidens gång ska kunna avläsas i den yttre miljön.

Detta innebär att nämnden ska:

- Verka för att de olika kommundelarnas värden tas tillvara med tanke på skönhet och omtanke i miljön.
- Stimulera ett utökat byggande såväl för boendet som i övrigt.

2.4 Service (nämndspecifik)

Nämnden avser att ta initiativ till nya forum för dialog med företagare och allmänhet. Service och tillgänglighet ska vara god.

Nämndens arbete ska präglas av rättsäkerhet, god kvalitet och ett kundorienterat synsätt.

Förvaltningen ska arbeta för att finna en så enkel och smidig handläggning som möjligt. Nämnden ska se över regler, tillämpning och attityder i handläggning och beslut så att den enskildes vilja alltid ges utrymme där detta är förenligt med samhällets intressen och andras rättigheter.

Ekonomiska mål och riktlinjer för verksamheten

Taxa för lantmäterimyndigheten följer den statliga lantmäteritaxan. Kommunfullmäktige beslutade om en ny plan- och bygglovtaxa i december 2005. Finansieringsgraden ska vara 60 %.

3. Förväntade resultat

3.1 Kommunövergripande

Det krävs stora planeringsinsatser både översiktligt och i detalj för att nå kommunens övergripande mål om 50 000 invånare 2030 respektive 40 000 invånare 2015. Nämnden kommer att planera för exploatering av områden för bostadsbebyggelse, handel och verksamheter.

3.1 Nämndsspecifika

Nämnden kommer att upprätta ett stadsmiljöprogram för Vänersborgs centrum. Programmet ska förankras hos näringsidkare och allmänhet.

Detaljplaner som idag är inaktuella med onödigt stor reglering ska omprövas för att underlätta bygglovhanteringen.

Nämnden kommer att öka kontakten med allmänheten genom att bjuda in till informations- och diskussionsmöten.

4. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

Byggnadsförvaltningen har under kommunstyrelsen ansvar för den översiktliga fysiska planeringen. Verksamheten ska vara skattefinansierad och får inte avgiftsfinansieras. Förvaltningen har inte fått någon ekonomisk kompensation för detta. Idag åtgår ca två tjänster till denna verksamhet. Uppgiften tar således resurser från detaljplanearbetet.

Resterande två tjänster på plansidan arbetar med detaljplanering. Förvaltningen har trots detta producerat fler detaljplaner än tidigare.

Om kommunens befolkningsmål ska uppnås innebär det sannolikt en fördubbling av detaljplaneproduktion. Dessutom är behovet av detaljplanläggning eller planändring stort, beroende på följande:

- a) Detaljplanearbetet är i vissa fall eftersatt. Vissa befintliga anläggningar med stor omgivningspåverkan bör planläggas för att klara ut eventuella konflikter mellan verksamheter.
- b) Byggnadsnämnden har ökat kraven på verksamheten ur rättvis- och rättssäkerhetssynpunkt. Det innebär att bygglov inte beviljas utan att det sker en planmässig prövning så som lagstiftningen kräver. Antalet enkla snabba detaljplanearbeten ökar.
- c) Byggnadsnämnden har som målsättning att arbeta lösningsinriktat och ta bort onödiga regleringar. Synsättet innebär att många detaljplaner måste omprövas t.ex. prickmarksplaner, tillåten byggnadsarea, eventuell omprövning ur VA-synpunkt längs Vänerkusten.

Under 2007 har upphandlats konsulttjänster för detaljplanering. Ramavtal har tecknats med fyra konsultföretag. Kostnaderna för dessa planer kommer sannolikt att öka.

Den ökade detaljplaneproduktionen innebär även en ökad arbetsbelastning inom förvaltningens övriga verksamheter.

Resurserna för bygglovhanteringen har utökats för att i enlighet med nämndens mål höja ambitionsnivån i stadsmiljöfrågor samt att ge god service.

Lagen om energideklarationer trädde i kraft den 1 oktober 2006. Byggnadsnämnden har tilldelats tillsyn över verksamheten. När verksamheten kommit igång kommer det att resultera i en stor arbetsinsats på förvaltningen.

Förvaltningen har tagit initiativ till att utveckla geografiska informationssystem. Kostnaderna täcks till viss del av kommunstyrelsen. Kostnaderna för utveckling av GIS ska inte belasta nämndens budget. Kommunstyrelsen bör klarlägga hur finansie-

Byggnadsnämnden

ringen ska ske. Förvaltningens budgetanalys förutsätter att kostnadstäckning kan uppnås.

Handläggning av tillståndsärenden enligt lagen om brandfarlig och explosiv vara utförs av NÄRF. Då lagen sannolikt kommer att ändras under innevarande år budgeteras inte några kostnader för handläggning av dessa ärenden. Nämndens ansvar gällande lagen om skydd mot olyckor bör också upphöra och har därför inte heller budgeterats.

Totalt sett är förvaltningen underbemannad. Förvaltningen har förstärkts med en bygglovgranskare. Dessutom kommer konsulter att anlitas i större omfattning för detaljplanering. Ramavtal har upprättats med fyra arkitektkontor. Utan förstärkning kommer förvaltningen att få svårt att ge en snabb och effektiv service. Prioritering måste då i större utsträckning ske mellan de politiska målen. En ökad detaljplanproduktion innebär också ökade konsultkostnader för specialutredningar.

Om man anlitar konsulter för detaljplanering kommer det att innebära ökade produktionskostnader. Det är inte troligt att de ökade kostnaderna för konsultplanerna kan täckas genom planavtal. Exploatörerna borde ges samma förutsättningar oavsett vem som upprättar detaljplanen.

Byggnadsförvaltningens lokalyra har ökat med ytterligare 0,2 Mkr på grund av extra kostnader för ombyggnad av ventilationen i huset och ett nytt låssystem.

Finansieringsgrad

Nämnden uppskattar årligen verksamhetens finansieringsgrad. All verksamhet får dock inte finansieras via avgifter t.ex. översiktlig planering, utveckling av geografiska informationssystem o dyl. Taxorna kommer att justeras för att följa kommunfullmäktiges beslut om finansieringsgrad men även för att inflationssäkra taxan.

Åskanden:

Förvaltningen behöver utökas med ytterligare en planhandläggare. Förstärkning har redan skett idag för att minska belastningen på personalen. Projektanställningen ryms inte inom budget.

Förvaltningen behöver dessutom utökas med ytterligare en tjänst för handläggare. Denna förstärkning har redan skett idag. Lönekostnaderna har betalats av AME. En stor arbetsuppgift som dessutom tillkommit är iordningställande av bygglovarkivet inför mikrofilmning och skanning.

Förvaltningens lokalkostnader har ökat med nästan 0,2 Mkr utöver det nyligen tecknade hyresavtalet.

Nämnden äskar ett ramtillskott för ovanstående om 0,5 Mkr. Med detta ramtillskott kan nämnden ännu

kraftfullare bidra till kommunens mål om boende och befolkningstillväxt än vad som hittills skett.

5. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	8,3	7,9	8,6
Personalkostnader	11,0	12,8	12,3
Omkostnader	5,4	4,3	5,2
Ränta	0,1	0,1	0,2
Avskrivning	0,8	0,6	0,7
Summa kostnader	17,3	17,8	18,4
Nettokostnader	9,0	9,9	9,8

Kommunfullmäktiges beslut:

Byggnadsnämndens budgetram för 2009 minskas med 50 Tkr till totalt 9 816 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 18 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0% till 4,5%, vilket innebär att budgetramen sänks med 44 Tkr för lägre internhyreskostnader och 14 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från byggnadsnämndens budgetram omfördelas 10 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Gymnasienämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

1.1 Nämnd och central förvaltning

Gymnasienämndens uppgifter framgår av reglementet fastställt av kommunfullmäktige. Gymnasieförvaltningen har nämndens uppdrag att styra, stödja, samordna och ge service åt verksamheterna inom området. De områden nämnden ansvarar för är gymnasieskolan inklusive gymnasiesärskolan, komvux och arbetsmarknadsenheten (AME).

1.2 Gymnasieskola

Gymnasieskolan ska ge ungdomarna grundläggande kunskaper för yrkes- och samhällsliv samt för vidare studier.

Kommunen är enligt lag skyldig att erbjuda alla behöriga elever som avslutat grundskolan en gymnasieutbildning. Den är frivillig för eleven och kan påbörjas t.o.m. det år eleven fyller 20 år. Målet är att eleverna ska få sitt förstahandsval tillgodosett och eleverna har rätt att avbryta en utbildning för att börja om på en annan.

Birger Sjöberggymnasiet omfattar 14 nationella program. Dessutom finns en teckenspråksinriktning inom samhällsvetenskapsprogrammet och omvårdnadsprogrammet, två specialutformade program, orkestermusikerprogram och "Öppen ingång" som är ett samarbete mellan samhällsvetenskapligt- och naturvetenskapligt program. Teknikprogrammet, industriprogrammet och elprogrammet är certifierade teknikcollegeutbildningar. Programmen uppfyller därmed industrikommitténs kvalitetskrav för teknisk utbildning. Eleverna erbjuds specialidrott på samtliga program. Eleverna väljer idrottsinriktning t.ex. bandy, tennis och ridning. Läsåret 2008/2009 startar Birger Sjöberggymnasiet ett nytt specialutformat idrottsprogram.

De elever som är obehöriga till gymnasiet samt elever som inte klarar gymnasiet erbjuds ett individuellt program. Kommunen har också ett uppföljningsansvar för de elever som valt att stå utanför gymnasieskolan. Detta ansvar är delegerat till gymnasienämnden.

1.3 Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolan erbjuds elever med utvecklingsstörning och omfattar till skillnad mot gymnasieskolan 4 årskurser.

På Birger Sjöberggymnasiet finns fordonsprogrammet och estetiska programmet med inriktning bild, yrkesträning (individuellt program) och verksamhetsutbildning (individuellt program).

1.4 Vuxenutbildning

Komvux består av följande verksamheter:

- Grundläggande vuxenutbildning
- Gymnasial vuxenutbildning
- Omvårdnadsutbildning för vuxna
- Särvux
- Svenska för invandrare (sfi)

Uppdragsutbildning, som är intäktsfinansierad, består av följande verksamheter

- Uppdrag såsom barnskötarutbildning, omvårdnadsutbildning och sfi-undervisning
- Kvalificerad yrkesutbildning (KY)

Idag finns två KY-utbildningar, en med inriktning kriminalvård och en med inriktning hälso- och sjukvårdssekreterare.

1.5 AME

Det politiska ansvaret för arbetsmarknadsfrågorna är uppdelat. Kommunstyrelsen har som arbetslöshetsnämnd ansvar för mål, strategi och samordning medan gymnasienämnden är ansvarig för verksamheten såsom utförare. Till hjälp att verkställa kommunstyrelsens beställningar finns arbetsmarknadsenheten, AME, vars uppgift är att genomföra de olika arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som gymnasienämnden ålägger enheten.

Gymnasienämnden

Jämförelsetal

	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Gymnasieskola			
Antal elever	1 593	1611	1400
- varav från annan kommun	214	215	197
- i andra kommuner	336	370	409
Gymnasiesärskola			
Antal elever	44	46	54
- varav från annan kommun	19	17	26
- i andra kommuner	26	24	28
AME			
Antal personer i arbetsmarknads- politiska åtgärder m.m. varav	664	286	540
-OSA, anställningsstöd, lönebidrag	76	60	70
-Plusjobb	86	6	0
-Ungdomar	294	70	190
-Åtgärder	198	100	230
-EU-projekt	10	50	50

2. Inriktningsmål

2.1 Boende

Verksamheter inom gymnasienämndens ansvarsområde anpassas till kommunens måluppfyllelse för boendet.

2.2 Näringsliv

Utbildningarna ska arbeta för stärkt samverkan med arbetslivet.

2.3 Kultur, fritid, turism

Estetiska programmet och orkesterutbildningen bidrar till att utveckla Sveriges bästa musikkommun. Utbildningarna bidrar, anordnar och deltar i olika evenemang och upplevelser.

2.4 Utbildning

För att nå de nationella målen har gymnasienämnden valt att i skolplanen fokusera kring följande tre prioriterade områden:

Resultat och kunskapsutveckling

Utbildningarnas utformning ska erbjuda de studerande kunskaper och erfarenheter som ger bra förutsättningar för vidare studier/anställning när de lämnar utbildningen. Varje elev/studerande ska erbjudas utmaningar och möjligheter att gå vidare i sitt lärande utifrån sina förutsättningar. Eleverna ska nå de nationella kunskapsmålen för gymnasieskolan.

Normer och värden

Skolan ska vara en mötesplats där elever och studerande känner trygghet och ges förutsättningar att utvecklas. Alla ska bli sedda och respekterade. Likabehandlingsplanen ska vara ett levande dokument, där vårt språk och vardagliga förhållningssätt mot varandra överensstämmer med den värdegrund som skolan har enligt läroplanen. All personal och alla elever ska reagera och ingripa när någon mob-

bas eller utsätts för våld, främlingsfientlighet eller rasism.

Omvärld och internationalisering

Internationella kontakter, utbildningsutbyte med utlandet och praktik i andra länder ska främjas. Elever/studerande ska få tillfällen att arbeta med internationella kontakter av olika slag, i syfte att öka språkkunskaperna och få ökad förståelse för andra kulturer. Utbildningarna ska ha ett väl utvecklat kontaktnät till kommunens och regionens näringsliv, högskolor/universitet och offentlig förvaltning.

2.5 Ekonomiska mål och riktlinjer för verksamheten

Gymnasienämnden ska bedriva sin verksamhet inom den budget som tilldelats.

3. Förväntade resultat

3.1 Kommunövergripande

Ett rikt utbildningsutbud gör kommunen attraktiv för såväl företagsamhet som boende.

Ett unikt utbud av gymnasieprogram lockar sökande från såväl regionen som övriga landet och Norge.

Kvalitetsarbetet på gymnasieskolan leder till mycket goda resultat och uppmärksammas nationellt.

Skolan bidrar till tillväxt och nyföretagande genom olika utbildningsinsatser.

Fler ungdomar och invandrare har arbete eller sysselsättning.

3.2 Nämndsspecifika

Övriga mål

Gymnasienämndens område har en skolverksamhet som uppmärksammas för sina goda resultat. Respekt för varandra, delaktighet, gott språkbruk och goda traditioner är en självklarhet.

Utbildningarna har ett välutvecklat kontaktnät till kommunens och regionens näringsliv, högskolor, universitet, offentlig och privat förvaltning. Det finns aktiva yrkesråd, knutna till gymnasieprogrammen, som utvecklas i överensstämmelse med arbetslivets förändringar. Gymnasiet kan därigenom erbjuda eleverna attraktiva APU-platser (arbetsplatsförlagd utbildning). Det ger också möjlighet att erbjuda eleverna spännande studiebesök, föreläsare m.m.

De studerande har kunskaper som ger goda förutsättningar för vidare studier och/eller anställning när de lämnar gymnasieutbildningen alternativt komvux. Fler söker till och har behörighet att studera på högskolor och universitet.

Gymnasienämnden

Eleverna ges en bra information att välja ett program som motsvarar deras förväntningar. Introduktionen år 1 ger eleven ytterligare information om det valda programmets mål och innehåll.

Spännande idéer, nytänkande och goda resultat uppmärksammas kontinuerligt och sprids inom och utanför skolan. Utbildningarna överträffar alltid de studerandes förväntningar och upplevelsen är att deras åsikter beaktas och respekteras. Uppföljning och utvärdering är ett viktigt verktyg i all planering. De studerande får tillfälle att arbeta med internationella kontakter av olika slag och får ökade språkkunskaper och förståelse för andra kulturer.

AME utför arbetsmarknadspolitiska åtgärder på ett rationellt och effektivt sätt. AME:s resultat är nöjda uppdragsgivare, kunder och anvisade deltagare.

AME har ett välutvecklat kontaktnät till kommunens och regionens näringsliv, offentlig och privat förvaltning. Sysselsättningen för ungdomar och invandrare ökar.

Gemensamt mål för barn- och ungdomsnämnden, gymnasienämnden och socialnämnden

Verksamheterna ska i samverkan, utifrån sina specifika uppdrag, aktivt samordna stöd och stimulans till varje individ. Syftet är att stärka den enskildes förståelse att forma sitt liv i samverkan med andra för att nå en god livskvalitet.

4. Verksamhetsförändring/ramanpassning

4.1 Gymnasieskola

Under de senaste åren har gymnasiet tvingats att göra besparingar på många områden t.ex. lärare, utrustning, läromedel lokalytor m.m. På vissa områden har elevökningen gjort så att resurserna har kunnat utnyttjas maximalt, t.ex. lokaler. Antalet elever kommer i framtiden att minska och det kommer att vara svårt att minska kostnaderna i samma utsträckning, eftersom minskningen sker över alla program. Dessutom ökar kostnaderna per elev, då fler väljer yrkesprogram som är dyrare än de studieförberedande.

Interkommunala kostnader

Det överskuggande problemet för gymnasiet är de interkommunala kostnaderna d.v.s. den avgift kommunen får betala för elever som studerar i andra kommuner alternativt friskolor.

Den totala interkommunala kostnaden har ökat under de senaste åren p.g.a. både ökade kostnader per elev och fler elever som studerar i andra kommuner. För att kompensera kostnadsökningen för

elever som studerar i andra kommuner har Birger Sjöberggymnasiet gjort besparingar. Det har bl.a. inneburit att lärartätheten på gymnasiet har minskat.

Läsåret 2006/2007 startade den första friskolan i Vänersborg, Fridaskolan, med det samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga programmet. Totalt har skolan 75 platser per år och under de två första åren har 57 elever börjat som Vänersborg har kostnadsansvar för. Prognosen är att ytterligare 15 elever startar läsåret 2008/2009.

Frisök

Inför 2008 har reglerna kring intagning till gymnasiet förändrats. Frisök innebär att eleven har rätt att söka utbildning och utbildningsort oavsett om utbildningen finns inom den egna kommunen. Frisök kan förändra sökmönstret och kan ge ökade kostnader alternativt ökade intäkter.

Frisök innebär att konkurrensen mellan gymnasieskolorna ökar och många kommuner har rustat upp sina lokaler och övriga konkurrensvillkor. Birger Sjöberggymnasiet måste för att möta elevernas utbildningsbehov och önskemål fortsätta att utveckla och stärka programutbud och innehåll. En anpassning till modern teknik och samhällsförändring blir allt mer viktig och kommer att innebära behov av nya investeringar. Behovet av funktionella undervisningslokaler ökar. Under 2008 har ett arbete påbörjats för att bygga om elprogrammets lokaler. Ombyggnaden beräknas vara klar sommaren 2009. Därefter planeras en ombyggnad av lokalerna för samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammet.

Idrottsprogram

Hösten 2008 startar ett specialutformat idrottsprogram. Programmet ger en möjlighet att kombinera studier med en seriös satsning på idrott och riktar sig till ungdomar som vill skapa en framtid inom området friskvård och hälsa. De första åren kommer gymnasiet att ha uppstartskostnader för programmet.

Ny gymnasiereform

Regering har i april 2008 presenterat förslag på en ny gymnasiereform som ska införas senast 2011.

Gymnasiet kommer att påbörja arbetet med gymnasiereformen under hösten 2009 för att kunna starta 2011. Gymnasiet behöver se över vilka program som ska finnas i Vänersborg i framtiden samt vilka förändringar som kommer att ske på programmen. De studieförberedande programmen ska ha programråd tillsammans med högskolor, universitet m.m. och de yrkesförberedande programmen ska ha APU-platser. Arbetet med att skapa programråd och att få fram APU-platser måste påbörjas 2009 efter-

Gymnasienämnden

som detta krävs i den nya gymnasiereformen för att utbildningarna ska få bedrivas.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolans kostnader är svåra att prognostisera p.g.a. den rättighetslagstiftning som finns för dessa elever. Inför hösten 2008 beräknas elevantalet öka.

Gymnasienämnden har beslutat att i samarbete med Trollhättan bygga upp en särskola för Tvåstad med kompletterande programutbud. Under hösten 2005 startade Vänersborg yrkesträning. Under 2008 är yrkesträning ännu inte fullt utbyggd. Gymnasiesärskolan är fyraårig.

Delar av verksamheten kommer även i framtiden att köpas från andra utbildningsanordnare.

4.2 Vuxenutbildning

Alla kommuner måste idag erbjuda undervisning på grundläggande nivå, särsvux och sfi – svenska för invandrare. Ett gymnasialt utbud motsvarande allmän behörighet till högskolan kan enligt nya gymnasieutredningen bli ett krav om några år och ett utbud motsvarande även särskild behörighet kommer att bli ett önskemål. För att möta dessa krav är det viktigt att bibehålla det kursutbud på gymnasienivå vi har idag.

Särsvux´ verksamhet kommer från år 2009 att bedrivas i kommunens lokaler och med ett större utbud av kurser än i dagsläget. Detta medför ökade kostnader för verksamheten.

Verksamheten sfi ökar både genom att antal studerande ökar och genom kravet på 15 timmars undervisning i veckan med uppehåll endast för semester. Den ökade invandringen innebär att fler kurser med svenska som andraspråk på fler nivåer efterfrågas. Detta leder till ökade kostnader, då antal deltagare i dessa kurser är relativt få.

Yrkeshögskola införs 2009 och de KY-utbildningar komvux driver idag kan komma att ingå i detta ramverk. 2009 lämnas ansökan in för ytterligare intag på KY-utbildningen Hälso- och sjukvårdssekreterare.

Komvux flyttar till Vänerparken hösten 2008. Lokalkostnaderna för komvux kommer att minska med 1,5 Mkr/år och beräknas till 3 Mkr/år. Gymnasienämnden har flyttat 1,5 Mkr från anslagsbindningsnivån komvux till gymnasiet. Detta för att klara en ökad hyreskostnad efter ombyggnad av lokaler för naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammet.

4.3 AME

Kommunbidraget utgör endast en liten del av AME:s disponibla medel. Övrig finansiering sker genom

uppdrag från bl.a. arbetsförmedlingen. Stora krav ställs på organisationens flexibilitet, då uppdragens omfattning varierar både under och mellan åren.

En förväntad avmattning i konjunkturen, vilket leder till en lägre sysselsättningsökning från 2008, antas bidra till en fortsatt stor efterfrågan på AME:s tjänster. Ny arbetsmarknadspolitik har visat sig innebära förändringar i antal uppdrag från arbetsförmedlingen. Konsekvenserna av dessa förändringar är inför 2009 osäkra. Det kommunövergripande målet att fler ungdomar och invandrare ska ha arbete eller sysselsättning kan vara svårt att uppnå.

Fr.o.m. 1 januari 2008 har ett samarbete mellan socialförvaltningen och gymnasieförvaltningen angående nyanlända flyktingar inletts. Enligt avtalet ansvarar komvux för sfi-undervisningen och AME för anskaffning/anordning av praktik eller arbete. Avtalet har tecknats t.o.m. år 2009. AME har även avtal med Samordningsförbundet Vänersborg-Mellerud t.o.m. 2009, vilket innebär att personal anställd av AME samt resurser inom AME för arbetsprövning och praktik nyttjas. Det pågående samarbetet med socialförvaltningen avseende ungdomar, Slussen, kommer att följas upp hösten 2008 och därefter kommer beslut att fattas om en eventuell fortsättning under 2009.

5. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	83,2	50,6	58,7
Personalkostnader	144,3	124,0	129,9
Omkostnader	116,1	105,8	112,3
Ränta	0,4	0,5	0,4
Avskrivning	2,6	2,5	2,5
Summa kostnader	263,4	232,8	245,2
Nettokostnader	180,2	182,2	186,5

BUDGET PER ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ

ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ Mkr	Intäkt 2009	Kostnad 2009	Netto 2009
Nämnd/administration	0,0	6,2	5,7
Gymnasieskola/gymnasiesärskola	29,8	183,1	153,3
Komvux	0,0	17,3	17,3
Uppdragsutbildning	6,5	6,5	0,0
Arbetsmarknadsenhet	23,0	33,1	10,1
Summa	59,3	246,3	186,5

Gymnasienämnden

Kommunfullmäktiges beslut:

Gymnasienämndens budgetram för 2009 minskas med 385 Tkr till totalt 186 501 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 646 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 479 Tkr för lägre internhyreskostnader och 52 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från gymnasienämndens budgetram omfördelas 500 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Kommunfullmäktige

Verksamhetsbeskrivning

Kommunfullmäktige har 51 ledamöter och är kommunens beslutande organ.

Fullmäktige fastställer budget och övriga övergripande program för den kommunala verksamheten och beslutar även i övriga ärenden av större vikt.

Under kommunfullmäktige finns valberedningen, som förbereder fullmäktiges val.

Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	0,8	0,8	0,9
Omkostnader	1,0	0,4	0,9
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	1,8	1,2	1,8
Nettokostnader	1,8	1,2	1,8

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktiges budgetram för 2009 utökas med 24 Tkr till totalt 1 780 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 29 Tkr.

Från kommunfullmäktiges budgetram omfördelas 5 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Mandatfördelning under perioderna:	92/94	95/98	99/2002	2003/2006
Centerpartiet	7	4	4	4
Folkpartiet Liberalerna	5	3	2	5
Moderata samlingspartiet	9	7	6	6
Socialdemokraterna	15	21	16	20
Vänsterpartiet	3	3	5	5
Miljöpartiet De Gröna	2	2	2	2
Kristdemokraterna	4	2	4	4
Folkviljan	4	9	12	5
Ny Demokrati	2	-	-	-
TOTALT	51	51	51	51

Kommunstyrelsen

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. De närmare åliggandena för styrelsen finns i kommunallagen och reglemente för kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen är även arbetslöshetsnämnd, beredskapsnämnd, civilförsvarsnämnd, kristidsnämnd samt personalorgan. Inom styrelsen finns ett arbetsutskott, ett förhandlingsutskott och ett konsumentutskott.

Kommunstyrelse

Kommunstyrelsen ska leda förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens mark- och bostadspolitik, energiplanering, kollektivtrafik samt kontakter med näringslivet,

Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd, beredskapsnämnd, civilförsvarsnämnd, ledningsnämnd och räddningsnämnd samt kommunens personalorgan.

Kommunledning

Kommunstyrelsen biträds av kommunkansliet, ekonomikontoret, personalkontoret och utvecklingskontoret.

Kommunkansliets ansvarsområden omfattar ärendehantering, juridisk rådgivning, diarium och arkiv, information och allmän service åt förtroendevalda, förvaltningar, allmänhet m.fl. Vidare är viktiga uppgifter att vara kanslifunktion åt valnämnden och överförmyndarnämnden. Kommunkansliet leder också utvecklingen av det gemensamma ärendehanteringssystemet. Inom det juridiska området ges också olika internutbildningar, t.ex. om kommunallagen och förvaltningslagen.

Inom konsumentverksamheten ska stöd ges till hushållen i deras strävan att effektivt utnyttja sina resurser samt stärka konsumenternas ställning på

marknaden. Konsument Vänersborg är också ansvarig för budget- och skuldrådgivningen samt för energirådgivningen.

Ekonomikontoret ansvarar för finansförvaltning, ekonomisk planering och uppföljning samt ger råd och stöd till förvaltningarna i ekonomiska frågor. I detta ingår att samordna kommunens arbete med budget, redovisning, uppföljning och bokslut. Ekonomikontoret tillhandahåller även finansiell service samt systemförvaltning till AB Vänersborgsbostäder och Fastighets AB Vänersborg.

Ekonomikontoret svarar för utbildning och information kring upphandlingsfrågor, handlägger kommunövergripande upphandlingar samt bistår förvaltningarna med enhets specifika upphandlingar.

Personalkontorets ansvarsområde omfattar att under kommunstyrelsen övergripande svara för och samordna personalpolitik, löne- och personaladministration samt förhandlingsverksamhet.

Personalkontoret handlägger avtals-, pensions- och försäkringsfrågor samt medbestämmande och samverkansfrågor. Hälsa, arbetsmiljö och jämställdhet är andra viktiga verksamhetsområden liksom övergripande personalplanering och personalekonomi.

Utvecklingskontoret svarar för beslutsstöd till kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunalråden vad gäller målstyrning, kvalitets- och uppföljningsfrågor, ledarstrategi, folkhälsofrågor, miljösamordning (Agenda 21), IT-strategi, statistik, kollektivtrafik, högskolefrågor, näringslivsfrågor, regionala frågor och internationaliseringsfrågor.

Inom näringslivsutveckling ryms verksamheterna Trollhättan-Vänersborgs tillväxtallians och Vänersborg & Co. Kommunen ger verksamhetsbidrag till Vattenpalatset, Kungajaktsmuseet samt Vänersborg Turist AB.

Övergripande uppgifter är att ta fram gemensamt planeringsunderlag i form av översiktsplan, bostadsförsörjningsprogram, statistik och geografiskt informationssystem, GIS. Kontoret svarar för kommunens övergripande informationsverksamhet.

Kommunstyrelsen

Räddningstjänst/säkerhet

Kommunstyrelsen har ansvaret för räddningstjänst, säkerhet och för arbetet enligt lagen om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting.

Räddningstjänsten är organiserad i ett kommunalförbund tillsammans med Trollhättan, Mellerud och Färgelanda kommuner.

Kommunen har ansvar för att arbeta fram risk- och sårbarhetsanalyser enligt lagen om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting. Kommunen har också ansvar för att samverka och samordna beredskapsarbetet med statliga myndigheter, landstinget, kyrkliga kommuner, samt organisationer och företag. Ett specialdestinerat statsbidrag utgår för verksamheten. Säkerhetssamordnaren, som tillhör kommunkansliet, ansvarar för verksamheten.

Utöver säkerhetsarbetet som beskrivits ovan ska säkerhetssamordnaren verka för systematiskt säkerhetsarbete i stort inom kommunen. Till sin hjälp har säkerhetssamordnaren en riskhanteringsgrupp som består av representanter från övriga förvaltningar samt AB Vänersborgsbostäder.

Kommunens försäkringsskydd handläggs av kommunkansliet. Under 2007 upphandlade kommunen, med hjälp av försäkringsmäklare, nya försäkringar. Dessa gäller 2008-01-01—2010-12-31 med option på ytterligare ett plus ett år. Kommunkansliet är också tillsammans med försäkringsmäklarna rådgivare till kommunens förvaltningar i försäkringsfrågor.

2. Inriktningsmål

Kommunstyrelsen och dess underställda verksamheter arbetar efter de kommunövergripande mål som fastställs genom kommunfullmäktiges beslut om mål- och resursplan.

Arbetsmarknadsåtgärder

- Verksamheten ska vara väl förtrogen med arbetslösas villkor.
- Verksamheten ska, utan att överta det statliga ansvaret för arbetsmarknadspolitiken, i samverkan med andra stärka arbetslösas ställning på arbetsmarknaden.
- Verksamheten syftar till att den enskilde ska etablera sig på arbetsmarknaden.
- För de som inte kommit in på arbetsmarknaden eller förlorat kontakten med den, ska verksamheten erbjuda stöd som ger möjlighet till återgång och erfarenheter för inträde på arbetsmarknaden. Den enskildes eget ansvar ska betonas.

- Den långtidsarbetslöse ska erbjudas möjligheter till praktik för att bli anställningsbar samt undvika utförsäkring och socialbidragsberoende.
- Personer med psykiskt, psykosocialt eller socialmedicinskt arbetshandikapp ska i så hög utsträckning som möjligt beredas ett offentligt skyddat arbete som ett alternativ till missbruk och socialbidragsberoende.
- I nära samverkan med arbetsförmedling ska enskilda stödjas med olika åtgärder, så att gemensamma insatser utnyttjas maximalt.

3. Förväntade resultat

Förväntade resultat – god ekonomisk hushållning

- Minst 1 % av nettobudgeten avsätts till ny eller förändrad verksamhet.
- Effektivare fakturahantering – ökad E-handel sker.
- Effektivare inköp – en reviderad upphandlingspolicy föreläggs kommunfullmäktige.
- Samtliga ansvarsheter inom kommunstyrelsen redovisar budgetöverskott.
- Kommunstyrelsens arbetsutskott ska under året genomföra uppföljningsträffar med företrädare för samtliga nämnder, samt med styrelser för helägda bolag.

Förväntade resultat – personalpolitiska mål

- Arbetsplatserna har utvecklats så att de bidrar till ett hållbart arbetsliv. De anställda har utvecklats i sina yrkesroller.
- Chefsförsörjningen har förbättrats.
- Chefernas kunskaper inom arbetsmiljöområdet har förbättrats.
- Rekryteringsprocessen har förbättrats.

Förväntade resultat – arbetsmarknadsåtgärder

- Fler ungdomar och invandrare är i arbete eller sysselsättning.

Förväntade resultat – boende

- Fler bostäder har byggts och fler planer för bostadsbyggandet har tagits fram. Antalet invånare har ökat.

Förväntade resultat – service

- Förvaltningen har förbättrat tillgängligheten och bemötandet.

Förväntade resultat – miljön

- Energianvändningen i de egna lokalerna har minskat.
- Alla förslag till kommunstyrelsen har prövats utifrån hållbarhetsperspektivet i Vision Vänersborg.

Kommunstyrelsen

Förväntade resultat – ledningssystemet

- Det kommunövergripande ledningssystemet fungerar till fullo under 2009.
- Kommunstyrelsens avnämare upplever att kvaliteten på verksamheterna har förbättrats.

Förväntade resultat – näringslivsinsatser

- Fler företagsbesök och företagsträffar har genomförts.
- Andelen besökare i centrum har ökat.
- Gemensamma marknadsföringsinsatser har genomförts.
- Fler branscher är representerade i kommunens näringsliv.
- Fler företag och arbetstillfällen har skapats.

4. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

En stor del av kommunstyrelsens budget avser extern verksamhet som bedrivs enligt avtal eller i samverkan med andra kommuner. Inflationskompensationen om 2 % som kommunstyrelsen erhöll i ramsättningen har fått riktas till dessa verksamheter. Även budgeten för hyror har inflationskompenserats.

5. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	14,8	8,9	8,9
Personalkostnader	40,6	40,7	41,8
Omkostnader	96,4	110,2	118,9
Ränta	0,3	0,6	0,5
Avskrivning	1,8	1,7	1,7
Summa kostnader	139,1	153,2	162,9
Nettokostnader	124,3	144,3	154,0

BUDGET PER ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ

ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ Mkr	Intäkt 2009	Kostnad 2009	Netto 2009
Kommunstyrelse		27,2	27,2
Kommunledning	5,9	105,0	99,1
Räddningstjänst/säkerhet	3,0	30,7	27,7
Summa	8,9	162,9	154,0

Budgetanvisningarna

Anvisad budgetram 151 250 Tkr

I anvisningarna till kommunstyrelsens budgetram ingick utökningar med sammanlagt 4 938 Tkr.

Under 2008 fick kommunstyrelsen tillfälliga anslag till högskolecentrums projekt Doktorand i estetiska lärprocesser, 300 Tkr, hyra Brålanda brandstation, 98 Tkr och Leaderområde, 190 Tkr. Från och med budget 2009 utökas kommunstyrelsens budgetram med dessa tre anslag. De 300 Tkr till högskolecentrum beviljas under projektiden.

Arbetsutskottets anslag till arbetsmarknadsåtgärder, som finansierar kostnaderna för feriearbeten åt ungdomar, utökades med 150 Tkr. Anslaget till kollektivtrafik utökades med 1 500 Tkr.

Kommunstyrelsens budgetram utökades med ytterligare 1 800 Tkr, varav 500 Tkr för köpta tjänster från Fastighets AB Vänersborg, 700 Tkr till förstärkning av anslaget för avtalspensioner och 600 Tkr till chefsrekrytering.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunstyrelsens budgetram för 2009 utökas med 2 733 Tkr till totalt 153 983 Tkr.

Kommunfullmäktige beslutade under 2008 att ingå i Leaderområde Göta Älv 2008-2013. Kostnaden, 187 Tkr per år, tillförs kommunstyrelsens budgetram.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 700 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 97 Tkr för lägre internhyreskostnader och 57 Tkr för lägre internräntekostnader.

Kommunstyrelsen har i uppdrag att samordna kommunens internationaliseringsfrågor. Från barn- och ungdomsnämndens, byggnadsnämndens, gymnasienämndens, kommunfullmäktiges, kulturnämndens, miljö- och hälsoskyddsnämndens, samhällsbyggnadsnämndens och socialnämndens budgetramar omfördelas sammanlagt 2 000 Tkr till detta arbetet.

Kommunchefen ges i uppdrag att utreda den administrativa hanteringen av mediakostnaderna (kostnader för el, värme, vatten m.m. i fastigheter).

Kulturnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

1.1 Bibliotek och kultur

Nämndens övergripande mål för kulturen är att "I Vänersborgs kommun ska alla ha lika möjligheter att utöva sina demokratiska fri- och rättigheter och uppleva sin livsmiljö som attraktiv, meningsfull och utvecklande". Detta beskriver på vilket sätt nämnden valt att förhålla sig till den kommunövergripande visionen.

I denna vision står bl.a. att läsa: "En livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagande som boende och besökare". Nämnden har för att tydliggöra det övergripande målet särskilt pekat ut följande områden:

- Arbetet för att stimulera barn och ungdomar att läsa, att erbjuda dem upplevelser och ge dem möjlighet till eget skapande utmanar såväl bibliotek som konsthall och museum.
- Ett arbete med stöd i begreppet estetiska läroprocesser utmanar verksamheterna till fördjupning och fortsatt utveckling i det nära och lyckosamma samarbetet med skolor, förskolor och musikskola kring kultur för barn och unga.
- Biblioteket, med filialer, fortsätter att utvecklas som central mötesplats, där vänersborgarna inspireras och stimuleras till allt från nya läsupplevelser till kulturupplevelser och eget skapande som till exempel Demoteket.
- Arbetet med att utveckla och förankra tänkandet kring bibliotek som lärcentra fortsätter.
- Verksamheterna ska också sätta särskilt fokus på arbetet kring att nå nya grupper och öka antalet besökare.
- Konsthallens verksamhet tar ytterligare några steg på vägen mot en aktiv, stimulerande och nyskapande mötesplats, som rymmer allt från konstpedagogisk barnverksamhet som spännande utställningar och evenemang.
- I nära samverkan med musik och ungdom och gymnasieskolan fortsätter arbetet kring kulturella mötesplatser för ungdomar, beskrivet i projektet "Kulturfönster".

Nyckeltal/jämförelsetal

Bibliotek och Kultur	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
<u>Bibliotek</u>			
Utlånade böcker	221 613	250 000	240 000
Utlånade AV-media	91 492	100 000	110 000
Totalt utlånad media	313 105	350 000	350 000
<u>Huvudbiblioteket</u>			
- antal besökande	200 243		220 000
<u>Kultur</u>			
<u>Konsthall</u>			
- antal besökande	14 054	8 000	15 000
<u>Vänersborgs museum</u>			
- antal besökande	14 028		15 000
<u>Kulturaktiviteter</u>			
yngre publik (4-16 år)			
- antal arrangemang	437	400	400
- antal deltagare	11 439	22 000	22 000
Antal större evenemang	18	20	25
(där kulturnämnden är delaktig)			

2. Inriktningsmål

2.1 Kultur och fritid

I vision Vänersborg står följande att läsa: "En livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagande som boende och besökare."

"På sportcentrum, teatern, Sanden, Skräcklan och i Plantaget bjuder många aktörer på olika evenemang och upplevelser för invånare och besökare."

Övergripande mål för kulturen

2.2 Bibliotek

I Vänersborgs kommun ska alla ha möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och uppleva sin livsmiljö attraktiv, meningsfull och utvecklande.

2.3 Konsthall

En konsthall attraktiv och tillgänglig för alla.

2.4 Ekonomiska mål och riktlinjer för verksamheten

All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning i enlighet med mål och ramar, med rationell hantering av beslutad budgetram.

3. Förväntade resultat

3.1 Vision Vänersborg

Kulturnämnden arbetar med ambitionen att ge invånare och besökare olika evenemang och upplevelser.

3.2 Barn och unga/utveckla mötesplatser

Ökad livskvalitet genom läsa – skapa – uppleva. Fler barn deltar i skapande verksamhet och biblioteket är en självklar mötesplats. Fler unga ges förutsättningar att engageras i föreningslivet.

3.3 Konsthall

Fler kulturella aktiviteter för alla åldrar. Attraktiva utställningar som lockar besökare till konsthallen.

3.4 Ekonomiska mål och riktlinjer för verksamheten

Ett väl fungerande system för uppföljning och dokumentation, där kostnader och verksamheten kontinuerligt värderas och prövas.

4. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

Föreställning Vänersborg är en insats som kommer att genomföras under 2009 i syfte att stärka visionen om "Sveriges bästa musikkommun". Föreställning Vänersborg är en kultursatsning som påverkar såväl barn- och ungdomsnämndens som kulturnämndens budget och kommer att innebära kostnader utöver ordinarie tilldelad budget.

För att höja kvaliteten på bibliotekets verksamhet krävs omfattande investeringar inför 2009. Idag finns en föråldrad automatpark som egentligen är mer mekanisk än automatisk. Genom införande av RFID-teknik (som innebär etiketter med datachips för säkrare och effektivare hantering av medier genom inbyggd bibliografisk information och stöldskydd) och nya utlånings- och återlämningsautomater får personalen mer tid för service och kvalificerade tjänster, färre arbetsskador och högre servicegrad till besökarna genom kortare väntetider.

För utveckling av bibliotekets verksamhet, både vad gäller datateknik för låntagare och biblioteket som mötesplats, behövs ökad budgetram för att uppnå högre tillgänglighet för besökarna genom exempelvis kaféverksamhet, ökade öppettider, både morgon och kväll samt söndag. Nytankande

kring pedagogisk verksamhet på biblioteket kräver ökad personaltäthet.

Investeringsbudget

Verksamhet/Projekt	2009	2010	2011	S:a
Inventarier	3,3	0,1	0,1	3,5

Investering 2009 avser genomförande av RFID-teknik och viss ombyggnad samt arbetsmiljöåtgärder. Detta innebär en kapitaltjänstkostnad år 1 på 495 Tkr utifrån en beräknad avskrivning på 10 år samt en ränta om 5 %. Dessa kapitaltjänstkostnader ryms inte i nuvarande budget utan det finns behov av ett tillskott i driftsbudgeten.

5. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING	Bokslut	Budget	Budget
Mkr	2007	2008	2009
Summa intäkter	1,7	1,9	1,9
Personalkostnader	6,2	5,7	6,0
Omkostnader	18,1	18,6	18,8
Ränta	0,0	0,1	0,1
Avskrivning	0,3	0,3	0,3
Summa kostnader	24,6	24,7	25,2
Nettokostnader	22,9	22,8	23,3

Kommunfullmäktiges beslut:

Kulturnämndens budgetram för 2009 minskas med 29 Tkr till totalt 23 297 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 7 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 6 Tkr.

Från kulturnämndens budgetram omfördelas 30 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har kommunens uppdrag att arbeta för efterlevnad av de lagar och förordningar som rör miljö och hälsa. Nämnden har också uppgifter inom det lokala miljömålsarbetet, både vad gäller planering och genomförande. Klimatfrämjande åtgärder och naturvårdsåtgärder med beviljade bidrag är andra stora arbetsuppgifter och ytterligare insatser planeras.

Miljö- och hälsoskyddskontorets insatser styrs till mycket stor del av inkommande ärenden som anmälningar, klagomål, ansökningar och remisser. Tillsynsplanerna för livsmedel, miljöskydd, hälsoskydd, naturvård och djurskydd kräver fastlagda arbetsinsatser. Nämndens målsättning är att vara aktiv inom samtliga nämndens ansvarsområden samt i frågor rörande nationella miljömål, folkhälsa, Agenda 21 och fysisk planering. Genom samverkan med kommunala, regionala och statliga organ ska större genomslagskraft skapas för nämndens insatser.

Kommunens vision framför att miljömål finns antagna och genomförda. Nämnden styr sin planering utifrån dessa. Förslag till nyckeltal kommer att utvecklas under året.

2. Inriktningsmål

2.1 Boende

Miljömål: En god bebyggd miljö

Låga halter radon i bostäder, skolor och förskolor. Mindre buller.

Miljömål: Ingen övergödning

Samtliga enskilda avloppsanläggningar ska ha modern standard senast år 2010. Kretsloppslösningar prioriteras.

Miljömål: Frisk luft

Uppfylla miljö kvalitetsmålet för partiklar i luft.

Miljömål: Giftfri miljö

Ökad kunskap om förorenade områden. Minskande hälsorisker vid användning av kemiska produkter.

Miljömål: Skyddande ozonskikt

Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen ska i huvudsak upphöra.

2.2 Kultur, fritid, turism

Utveckla grönstrukturen inom kommunen.

2.3 Ekonomiska mål och riktlinjer för verksamheten:

Budget i balans. Säker ärendehantering.

2.4 Övrig verksamhet

Miljömål: Samtliga nationella, regionala och lokala

Samtliga förekommande ärenden är granskade utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Livsmedelstillsyn: Tillgång till säkra livsmedel och säkert kommunalt dricksvatten.

Livsmedelsföretag följer gällande lagstiftning.

Djurskyddstillsyn

God djurhållning i kommunen. Djurskyddstillsyn enligt djurskyddsmyndighetens råd/föreskrifter.

3. Förväntade resultat

3.1 Boende

En god bebyggd miljö

I samtliga skolor och förskolor ska radonhalter mätas och åtgärder ska ha påbörjats för att sänka radonhalter < 200 Bq/m³.

Kommunens bullerplan ska revideras.

Ingen övergödning

Kommunens sydvästra hörn ska vara inventerat. Råd till fastighetsägare ska ha meddelats där kraven på rening av avloppsvatten ej uppfylls.

Frisk luft

Kunskap om farliga partiklar i uteluften inom tätort ska vara inhämtad.

Giftfri miljö

Genomförda tillsynskampanjer om förorenade områden och kosmetiska/hygieniska produkter.

Skyddande ozonskikt

Genomförd tillsyns- och informationskampanj om köldmedier.

3.2 Kultur, fritid, turism

Beviljade naturvårdsprojekt genomförda enligt plan.

3.3 Ekonomiska mål och riktlinjer för verksamheten:

Administration

Tillräckliga resurser.

Effektiv handläggning och administration.

3.4 Övrig verksamhet

Miljömål: Samtliga nationella, regionala och lokala

Sakligt miljöperspektiv i alla utvecklingsfrågor.

Livsmedelstillsyn

Godkända och registrerade livsmedelsanläggningar. Nygodkännande och registrering enligt ny lagstiftning.

Djurskyddstillsyn

Alla hästhållare (exkl. sällskapsdjur) har haft tillsyn. Alla kända tillståndspliktiga verksamheter är utreda och godkända.

4. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING	Bokslut	Budget	Budget
Mkr	2007	2008	2009
Summa intäkter	1,6	1,0	1,5
Personalkostnader	5,2	5,0	5,4
Omkostnader	1,3	1,0	1,3
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	6,5	6,0	6,7
Nettokostnader	4,9	5,0	5,2

Nämndens kommunanslag är oförändrat. Nämnden måste därför justera sina taxor för tillsyn enligt miljöbalken, livsmedelslagen, djurskyddslagen, tobakslagen och strålskyddslagen.

Kommunfullmäktiges beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram för 2009 minskas med 10 Tkr till totalt 5 199 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 5 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 10 Tkr för lägre internhyreskostnader.

Från miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram omfördelas 5 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Kommunfullmäktige fastställer de föreslagna taxändringarna enligt Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut 2008-04-14, § 48 och 2008-05-12, § 58.

Revision och Valnämnd

Revision

Verksamhetsbeskrivning

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen granska kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamhet. Härvid ska revisorerna

- pröva om verksamheten utövas på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt,
- granska om räkenskaperna är rättvisande och nämndernas kontroll är tillräcklig,
- följa om kommunstyrelsens och nämnders beslut överensstämmer med för verksamheten gällande bestämmelser.

Revisorerna är 7 till antalet och väljs av kommunfullmäktige. Till hjälp för sin verksamhet anlitar de utomstående fackrevisorer från Öhrlings PricewaterhouseCoopers.

Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	0,3	0,3	0,4
Omkostnader	0,7	0,8	0,8
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	1,0	1,1	1,2
Nettokostnader	1,0	1,1	1,2

Kommunfullmäktiges beslut:

Revisionens budgetram för 2009 utökas med 11 Tkr till totalt 1 166 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 11 Tkr.

Valnämnd

Verksamhetsbeskrivning

Valnämnden har 3 ledamöter (och 3 ersättare). Nämnden svarar för genomförandet av allmänna val.

Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	0,0	0,4	0,4
Omkostnader	0,0	0,0	0,0
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	0,0	0,4	0,4
Nettokostnader	0,0	0,4	0,4

Kommunfullmäktiges beslut:

Valnämndens budgetram för 2009 utökas med 14 Tkr till totalt 371 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 14 Tkr.

Samhällsbyggnadsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

1.1 Nämnd och förvaltningsgemensamt

Samhällsbyggnadsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare och ansvarar för följande verksamheter:

- Förvaltningsledning för samhällsbyggnad
- Gatu- och väghållning
- Parkverksamhet
- Övrig verksamhet inom gatuenhet, enskild väghållning, bidrag mm
- Teknik- och trafikenhet
- Fastighetsförvaltning
- Städverksamhet
- Måltidsproduktion
- Tryckeri
- Verksamhetsvaktmästeri
- Telefonväxel, reception
- Konferensservice
- Bilpool
- Renhållningsverk
- Vatten- och avloppsverk

Förvaltningsledningens uppgift är att leda förvaltningens verksamhet i enlighet med samhällsbyggnadsnämndens beslut och intentioner.

1.2 Gatuenheten

Gatu- och väghållning, parkverksamhet samt övrig verksamhet såsom bidrag till enskild väghållning, underhåll av badplatser m.m. är verksamheter inom gatuenheten. Drift och underhåll av gator/vägar samt parker utförs av enheten. Även viss verksamhet, som inte direkt är gatu- eller parkunderhåll, sköts också av gatuenheten, exempelvis toaletter, torg, julgranar flaggning m.m.

1.3 Teknik- och trafikenheten

Medverkan sker vid planarbete och verkställighet. Enheten utreder, projekterar och kostnadsberäknar anläggningsarbeten för gator, VA-ledningar, gång- och cykelvägar, parker m.m, utför upphandling, byggledning och kontroll av anläggningsarbeten, handlägger nybyggnadskartor, belysningsfrågor, tillstånd och upplåtelse för ledningar i allmän mark samt upprättar ledningskartverk för VA.

Enheten hanterar frågor om fysisk planering inom kommunen. Trafikärenden bereds inför politiska

beslut. Dessutom utförs trafikmätningar samt inhämtande av grunddata om trafiken. Beslut fattas om vissa tillstånd samt dispenser. Vidare ansvaras för ärenden avseende disposition av allmän plats samt flyttning av fordon.

Parkeringsövervakning utförs av extern entreprenör.

1.4 Fastighetsenheten

Fastighetsenheten ansvarar för förvaltning av kommunens fastigheter. En del, som i huvudsak består av områdena skola, särskilt boende och förvaltning, hanteras av AB Vänersborgsbostäder enligt förvaltningsavtal. Omfattningen är ett drygt hundratal fastigheter och cirka 170 000 m²

Fastighetsenheten ansvarar vidare för bostadsanpassningsbidragen. Enheten utreder och beslutar om anpassningsbidrag i eget boende.

Enheten har även ansvar för båtplatser åt fritidsbåtar.

Köp och försäljning av hela eller delar av fastigheter ingår också i verksamheten samt tomtförsäljning.

1.5 Stadenheten

Stadenheten svarar för huvuddelen av kommunens städverksamhet inom skolor, förskolor och förvaltning. Det finns något över hundratalet städobjekt. Verksamheten finansieras av intäkter från kunderna.

1.6 Kostenheten

Kostenheten svarar för måltidsproduktion och distribution till barnomsorg, grundskola, gymnasium och äldreomsorg. Verksamheten finansieras av intäkter från kunderna.

1.7 Serviceenheten

Serviceenheten handhar teleservice som omfattar reception, telefonväxel, uthyrning av lokaler och bilar i kommunhuset. Vidare svarar enheten för kommuntryckeriet, kommunhusets cafeteria, administration av kommunhusets och socialförvaltningens bilpool samt huvuddelen av kommunens vaktmästerifunktion för skola och barnomsorg.

1.8 Renhållningsverket

Renhållningsverket, som är balansräkningsenhet, svarar för bortforsling av hushållsavfall, latrin och slam från slamavskiljare och slutna tankar. Insamling av återvinningsbart material sker främst vid återvinningsstationerna, som är utplacerade i kommunen. Detta görs på uppdrag av producenternas materialbolag.

1.9 VA-verket

Inom samhällsbyggnad är även VA-verket balansräkningsenhet. Verksamheten omfattar produktion och distribution av renvatten, d.v.s. att till abonnenterna leverera ett ur bakteriologisk och fysikalisk-kemisk synpunkt tillfredsställande renvatten till lägsta möjliga kostnad. Den omfattar även avledning och rening av avloppsvatten, d.v.s. att från abonnenterna avleda avloppsvatten och rena detta i den utsträckning myndigheterna fastställt till lägsta möjliga kostnad.

Drift och underhåll av vatten- och avloppsledningar utförs på entreprenad av gatuenheten.

2. Inriktningsmål, god ekonomisk hushållning

Rent generellt finns det i kommunen ett antal dokument för att kunna styra verksamheterna och säkerställa processer för att bedriva dessa på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Det finns reglementen, anvisningar, delegationsordningar, regler, riktlinjer, normer och policys. Dessutom förekommer ibland krav från statliga myndigheter samt att det även finns en lagstiftning som ska främja kostnadseffektivt arbetssätt och god kvalitet. Som exempel kan nämnas LOU samt livsmedelslagstiftningen.

2.1 Gatuenheten

Gatuenheten arbetar med ett kvalitetsledningssystem, som är uppbyggt enligt ISO 9001:2000.

Dokumentation/rutin för varje aktivitet i organisationen, som berör kvaliteten, ska upprättas och underhållas.

Liknande arbete bedrivs även på övriga avdelningar, där man har dock kommit olika långt.

Gatu- och parkunderhåll ska ske på ett sådant sätt att kapitalförstöring undviks.

En flerårig plan för beläggningsunderhåll finns, så att åtgärder kan sättas in där behoven är som störst. Vid enkätundersökningar har det vid flera tillfällen framkommit att vänersborgarna vill ge beläggningsunderhållet en hög prioritet.

2.2 Teknik- och trafikenheten

Enhetens målsättning är att finna så bra mänskliga, tekniska, miljövänliga och ekonomiskt förmånliga lösningar som möjligt vid utformning av anläggningar. Tillgänglighet, framkomlighet ska prioriteras.

2.3 Fastighetsenheten

Kommunens reglerings- och saneringsfastigheter ska förvaltas så att de inte uppfattas som rivningsobjekt.

Byggnadsmetoder, material och utrustning ska väljas på sådant sätt, att minsta möjliga underhåll och driftkostnader erfordras.

Underhållsplaner med prioriteringsordning för åtgärder finns, så att resurser sätts in där behoven är som störst.

Kommunens skogar ska skötas så att de är en tillgång för medborgarnas rekreation och friluftsliv.

Utarrendering av jordbruksmark ska ske på marknadsmässiga villkor. Arrendatorer utses efter kompetens och lämplighet.

I syfte att nedbringa antalet jordbruksfordon på starkt trafikerade vägar, ska hänsyn tas till belägenheten av arrendatorns brukningscentrum i förhållande till arrendestället.

2.4 Städ- kost- och serviceenheterna

Enheterna ska åt kommunens förvaltningar producera tjänster som är konkurrenskraftiga i kvalitet och pris.

2.5 Renhållningsverket

Renhållningsverkets målsättning för avfallshanteringen ska utgå från de nationella och övergripande mål som beslutats av riksdagen och som innebär att producenten ansvarar för det avfall som uppstår från verksamheten. Avfallens innehåll av miljökadliga ämnen ska minska.

2.6 VA-verket

Vatten ska tillhandahållas abonnenterna med stor leveranssäkerhet och med jämn och hög kvalitet.

2.7 Boende/infrastruktur

Boende för alla/alternativa upplåtelseformer i sjönära, grönnära och/eller centrumnära. Invånarantal 50 000 personer år 2030. Förutsättningen för att nå målet är ett bostadsförsörjningsprogram med antagna detaljplaner.

3. Förväntade resultat

3.1 Gatuenheten

Målsättningen är att kommuninvånarna, ska uppfatta personalen som kompetent och pålitlig med stort miljö- och kvalitetstänkande.

3.2 Teknik- och trafikenheten

Staden, kommunen ska utvecklas med tanke på att det finns en målsättning att invånarantalet ska öka. Det berör centrala parkeringsmöjligheter, bostäder samt verksamheter i övrigt.

3.3 Fastighetsenheten

Nya hyresgäster ska alltid avstå besittningsskyddet om fastigheten planeras för annan verksamhet inom fem år. Kommunen ska bygga och förvalta fastigheter för att tillgodose främst kommunens behov av lokaler.

Kommunens byggnader med tillhörande markanläggningar ska underhållas enligt upprättade planer för underhåll. Hyresgästen ska dock ha möjlighet att påverka omfattning och tidpunkt för det invändiga underhållet.

Skogsbruket ska vara långsiktigt ekonomiskt hållbart och den biologiska mångfalden ska bevaras.

För att marktillgängligheten för kommunen ska vara hög bör arrendeavtalen löpa på kort tid utifrån vad jordabalken medger.

3.4 Städ-, kost- och serviceenheterna

Enheterna ska vara intäktsfinansierade av respektive kunder.

3.5 Renhållningsverket

Återanvändning och återvinning av material ska öka. Teknik och system för en miljöriktig hantering och slutbehandling av avfallet ska utvecklas. Kommunen ska ha en uppdaterad avfallsplan som anger kommunens detaljmål.

3.6 VA-verket

Samtliga abonnenter ska ha ett friskt, ej missfärgat vatten enligt Livsmedelsverkets normer.

Underhållsarbeten ska ha utförts så att anläggningarnas livstidskostnad minimerats och ställda krav från miljövårdande myndigheter och livsmedelsverk uppfylls.

3.7 Boende/infrastruktur

Plan över trafikleder. Parkeringsutredning för centrum är utförd.

Markkonsekvenser och eventuella inköp av mark måste utredas. En grönplan behöver fastställas. (Arbetet pågår inom byggnadsförvaltningen.)

Konsekvenser för fastighetsenheten måste utredas. Vad kommer att krävas avseende skollokaler, äldreboenden och övrig kommunal service, exempelvis kommunhus?

En VA-utredning pågår avseende boende längs Vänerkusten.

4. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

4.1 Fastighetsunderhåll

Ökade energipriser framför allt på el samt legala krav gör att fastighetsunderhållet urholkas. Energi-besiktningar ska göras, då alla lokaler över 1 000 kvm ska ha en energideklaration. Handikapphinder ska vara undanröjda innan år 2010. Den variabel som finns är underhållet, som då påverkas av utvecklingen av övriga driftkostnader. För att upprätthålla underhållet på en rimlig nivå anser sig samhällsbyggnadsnämnden behöva ett ramtillskott i storleksordningen 1,0 Mkr.

4.2 Kapitalkostnader gator/vägar

Investeringar för att höja stadens/kommunens attraktionskraft gör att kapitalkostnaderna ökar inom gator/vägar. En ramförstärkning i storleksordningen 0.5 Mkr erfordras.

4.3 Eventuella nedskrivnings- och rivningskostnader

Skulle extraordinära kostnader uppstå i form av nedskrivnings- och rivningskostnader önskar samhällsbyggnadsnämnden full täckning i budgetramen för dessa.

4.4 VA- och renhållningsavgifter

Samhällsbyggnadsnämnden önskar återkomma vid ett senare tillfälle i denna fråga, då omkonstruktion av VA-taxan pågår och vad avser renhållningstaxan pågår en upphandling angående var soporna ska lämnas.

Samhällsbyggnadsnämnden

5. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	296,1	287,9	289,4
Personalkostnader	98,7	106,7	108,6
Omkostnader	184,9	167,9	170,7
Ränta	27,7	34,4	32,0
Avskrivning	39,5	38,8	39,4
Summa kostnader	350,8	347,8	350,7
Nettokostnader	54,7	59,5	61,3

BUDGET PER ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ

ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ Mkr	Intäkt 2009	Kostnad 2009	Netto 2009
Nämnd/administration	0,2	5,3	5,1
Gator & vägar/park/teknik & trafik	15,0	64,6	49,6
Fastighetsenhet	111,8	117,0	5,2
Städ-, kost- och serviceenheter	94,6	96,0	1,4
Renhållningsverk	26,7	26,7	0,0
VA-verksamhet	41,2	41,2	0,0
Summa	289,5	350,8	61,3

Kommunfullmäktiges beslut:

Samhällsbyggnadsnämndens budgetram för 2009 minskas med 102 Tkr till totalt 61 291 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 829 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 731 Tkr.

Från samhällsbyggnadsnämndens budgetram omfördelas 200 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Socialnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommuninvånarnas behov är vägledande för utvecklingen av socialnämndens verksamheter. Utifrån dessa krav och önskemål utvecklas nämndens verksamheter så att de svarar upp mot kommunens övergripande vision.

Socialförvaltningen är indelad i tre driftsavdelningar och leds av en förvaltningschef. Dessa stöds av en administrativ avdelning samt en medicinskt ansvarig sjuksköterska.

Avdelningen vård och omsorg ansvarar för att ge äldre och andra i behov av vård och omsorg en god omvårdnad och hälso- och sjukvård, där varje människa får möjlighet att leva och verka i sin invanda miljö under så normala levnadsomständigheter som möjligt. Insatser ges dels på gruppnivå, dels på individnivå. Verksamheter på gruppnivå är t.ex. dagcentraler. Individuella insatser är hemtjänst, hemsjukvård, särskilt boende, korttidsvård m.m.

Individ- och familjeomsorgens huvudfunktion är att vara samhällets yttersta skyddsnät och omfattar både förebyggande verksamhet och individuellt inriktat utrednings- och behandlingsarbete. De främsta målgrupperna är utsatta barn och ungdomar, missbrukare samt personer i behov av ekonomiskt bistånd för sin försörjning. Till individ- och familjeomsorgen hör även vissa familjerättsliga uppgifter samt ansvaret för kommunens flyktingmottagande.

Avdelningen omsorg om funktionshindrade ansvarar för insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Insatser ges i form av personlig assistans, ledsagarservice, biträde av kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse, korttidstillsyn för skolungdom över 12 år, bostad med särskild service för barn, bostad med särskild service för vuxna, daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder.

Avdelningen ansvarar även för stöd enligt socialtjänstlagen (SoL) till psykiskt funktionshindrade när det gäller insatserna stöd i boende, särskilt boende, kontaktperson, ledsagning och daglig sysselsättning.

Nyckeltal/jämförelsetal

	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Antal platser äldreboenden	514	514	532
Antal timmar hemvård	233 850	235 000	245 000
Antal boenden LSS/psyk.	125	142	150
Antal personlig ass. LASS	63	63	65
Antal daglig verks. LSS	123	128	132
Antal vårddyggn HVB, barn	3 451	3 577	3 577
Antal vårddyggn HVB, vuxna	1 464	2 190	2 190
Antal vårddyggn familjehem	17 595	17 595	15 595

2. Vision, värdegrund, inriktningsmål

Nämnden ska inom sina verksamheter arbeta för den övergripande visionen och utifrån de generella perspektiven samt de strategiska utvecklingsområdena i den mån de berör nämndens verksamheter.

Nämnden har fastställt en egen vision som är:
"Vilja, våga, kunna – tänka nytt – tillsammans."

De värden som lyfts fram och som nämndens verksamheter ska förmedla är: "Verksamheten ska på demokratins och solidaritetens grund främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Det ska ske med hänsyn till individens ansvar för sin och andras sociala situation och inrikta sig på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmande och integritet. Nämndens verksamhet ska utmärkas av perspektiven: genus, integration, förebyggande och samverkan. När åtgärder rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver."

2.1 Nämndsgemensamma inriktningsmål

2.1.1 Förebyggande och stöd

Tidiga och förebyggande insatser prioriteras och utvecklas i syfte att förbättra eller vidmakthålla egna förmågor och förhindra eller senarelägga mer omfattande insatser.

2.1.2 Kvalitet/service

Kommuninvånarna ska bemötas respektfullt och tydligt.

Verksamhet, kvalitet och ekonomi ska följas upp och utvärderas tydligt kopplat till varandra.

Vår verksamhet ska bli känd i och utanför vår kommun.

2.1.3 Boende

Alla ska ha rätt till ett boende. Boendet ska utformas utifrån olika individers specifika behov.

2.1.4 Integration/delaktighet

Delaktighet och kommunikation - alla våra brukare ska känna sig delaktiga och mötas av personal som kan tillgodose deras kulturella och språkliga behov.

Mångfald - verksamheten ska präglas av mångfald.

Tillgänglighet - utifrån den enskildes behov och förutsättningar ska socialtjänstens insatser vara tillgängliga för alla. Nämnden ska även i övrigt verka för ökad tillgänglighet i samhället.

2.1.5 Trygghet

All kontakt med socialnämnden ska inge trygghet och förtroende.

2.1.6 Ekonomi

Socialnämndens verksamheter ska präglas av effektivt resursnyttjande.

2.1.7 Gemensamt mål för socialnämnden, barn- och ungdomsnämnden och gymnasienämnden

Verksamheterna ska i samverkan, utifrån sina specifika uppdrag, aktivt samordna stöd och stimulans till varje individ. Syftet är att stärka den enskildes förmåga att forma sitt liv i samverkan med andra för att nå en god livskvalitet.

2.2 Individ- och familjeomsorg - inriktningsmål

2.2.1 Mål för barn och unga

- Tidiga och förebyggande insatser prioriteras och utvecklas
- Motverka alkoholkonsumtionen och narkotikaanvändningen bland ungdomar
- Förebygga våld och destruktiva förhållningssätt bland barn och unga
- Utveckla ett strukturerat föräldrastöd
- Antalet vårdtygn för barn och ungdom på institution ska minska

2.2.2 Mål för unga 16-24 år

- Alla ungdomar 16-24 år ska vara i utbildning, arbete eller arbetsträning
- Stöd och hjälp till ungdomar ska i första hand ges på hemmaplan
- Arbeta med alternativa lösningar för tidig upptäckt av beroendeframkallande medel i syfte att förhindra drogmissbruk

- Utveckla ett tidigt riktat individuellt arbete vid drogmissbruk

2.2.3 Mål för vuxna

- Kvinnor utsatta för våld ska erbjudas stöd och hjälp
- Stöd och hjälp till vuxna med missbruksproblem ska i första hand ges på hemmaplan, bl.a. genom alternativa lösningar
- Alla hemlösa med missbruksproblem ska erbjudas ett värdigt boende
- Sysselsättning skapas för vuxna med missbruksproblem
- Vuxna arbetsföra flyktingar ska inom verksamhetens 24 månaders introduktionsprogram kunna kommunicera på svenska, vara väl förtrogna med det svenska samhället och vara självförsörjande
- Män i krissituation ska erbjudas stöd och hjälp utifrån sina speciella behov

2.3 Omsorg om funktionshindrade - inriktningsmål

- Genom öppenhet mot andra externa och interna aktörer ska vi uppnå en mångfald av verksamheter och individuella insatser
- Genom samverkan med andra externt och internt, skapa förutsättningar att ta tillvara individens möjlighet att växa
- Våra verksamheter och individuella insatser ska ges med hög kompetens och god kvalitet
- Särskilt utsatta grupper ska prioriteras
- Se individens resurser och komplettera efter behov

2.4 Vård och omsorg - inriktningsmål

- Ge god hälsa och vård på lika villkor för alla
- Platser i särskilt boende ska täcka behoven
- Samtliga särskilda boenden ska vara fullvärdiga boenden
- Vårdtagarna ska ges rätt till en stimulerande social och kulturell miljö
- Vi ska medverka till att öka allmänhetens kunskap om och inflytande över vård och omsorgsverksamheter
- Vi ska medverka till att äldre får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och med respekt för självbestämmande och integritet
- Den enskilde ska vara delaktig
- Den enskildes rätt att bo kvar i hemmet ska stärkas

2.5 Ekonomiska mål

Nämndens mål är att verksamheterna ska präglas av ett effektivt resursnyttjande. Fullmäktiges budgetbeslut är överordnat och vid målkonflikt är det ekonomin som sätter den yttersta gränsen. Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras.

3. Förväntade resultat

Effekterna av de i målen angivna insatserna ska redovisas och följas upp. Detta sker i samband med tertial- och årsredovisning och av socialnämnden antagen uppföljningsplan. Effekterna ska, förutom nyckeltal som speglar ekonomi och volym, även fokusera på brukarens upplevda förändring. Genom de målsättningar som redovisas ovan är det nämndens ambition att bidra med sin del i förverkligandet av kommunens vision.

Genom att inom flera områden tänka nytt finns förutsättningar för både minskade kostnader och ökad livskvalitet för våra kommuninvånare. Inom t.ex. individ- och familjeomsorgen bedrivs flera projekt tillsammans med andra aktörer. Genom ökad samverkan finns förutsättningar att nå ännu bättre resultat än om man agerar på egen hand.

Inom äldreomsorgen pågår ett intensivt arbete i syfte att öka kvaliteten. Genom fortsatta insatser för bemötande och ombyggnation av boenden är ambitionen att ytterligare höja de goda resultat som äldreomsorgen påvisar i olika enkäter riktade mot vårdtagarna.

Inom omsorgsverksamheten förväntas arbetet med ökat inflytande leda till nöjda vårdtagare och anhöriga. Detta sker genom planering av insatser utifrån den enskildes önskemål. Genom att kunna erbjuda arbetsplatser med nöjda vårdtagare skapas även förutsättning för en trygg personalförsörjning.

4. Verksamhetsbehov och ramanpassning

4.1 Planeringsförutsättningar

De preliminära ekonomiska ramarna för 2009 innebär att ramen utökas med 13,3 Mkr. Beslutet ger möjligheter att fortsätta planerad utbyggnad inom vård och omsorg och dessutom kan angelägna behov av fler boendeplatser enligt LSS uppfyllas. Ramen för försörjningsstöd har utökats och medel har tillförts för nya lagkrav kring ungdomstjänst. Ramen har reducerats med det tillfälliga anslaget för miljöbilar.

Nämndens ambition är att klara uppdragen inom tilldelad ram. Det förutsätter omfördelningar inom nämndens egen verksamhet, då vissa kostnader med stor sannolikhet ej kan rymmas inom nuvarande anslag. Vilka åtgärder som ska vidtas, ämnar nämnden ta ställning till vid senare tillfälle, då beslutsunderlag finns att tillgå. Det kan bli nödvändigt att föreslå åtgärder, som fordrar kommunfullmäktigebeslut som t.ex. taxeförändringar.

De största ekonomiska obalanserna 2008 finns inom försörjningsstöd och färdtjänst/arbetsresor

inom omsorgsverksamheten. Det kommuninterna kostavtalet med samhällsbyggnadsnämnden beräknas också medföra kostnader utöver erhållen inflationskompensation.

4.2 Behov, volymförändringar

Inom nämndens verksamhetsområden ställs stora krav under de närmaste åren utifrån förväntade volymförändringar samt andra åtaganden och behov som påverkar verksamhet och kostnader.

4.2.1 Förvaltningsgemensamma verksamheter

Arbetet med att höja tjänstgöringsgraden för deltidarbetande fortsätter genom "heldel". Omställningskostnader finansieras inom ram, men fortsatt genomförande kommer att kräva inte bara förändringar i verksamhet och arbetssätt, utan även en viss utökning i personalresurser.

Medel för kompetensutveckling saknas för t.ex. dokumentation, metodutbildning m.m.

För färdtjänstresor ökar kostnaderna och är relaterade till det utökade reseområdet. Trots förbättringsåtgärder i kollektivtrafiken har inte nyttjandet av färdtjänst minskat.

En tingsrättsdom har slagit fast, att kommunerna mot ersättning och med egna fordon ej får transportera arbetstagare till och från daglig verksamhet. Västtrafik ombesörjer numera dessa resor i Vänersborg till högre kostnader än tidigare. Olika transportalternativ undersöks för hur kostnaderna ska kunna minskas.

Nya och ökade krav på vårddokumentation och formen för dokumentation (databaserad) kräver både utbildning, datorer och mer personaltid.

4.2.2 Vård och omsorg

Inom en femårsperiod beräknas antalet invånare 85 år - w att öka med 115 personer. Behovet av nya platser i särskilda boenden ökar successivt under åren 2009-2013 och beräknas uppgå till totalt drygt 80 platser. Planerat tillskott är 48 platser. Tillskott av nya äldreboende behövs även efter genomförande av nuvarande boendeplan. För tillfället pågår om- och nybyggnad av Nyhaga/Gyllenhem samt Eken.

Det tillfälliga ramtillskottet för miljöbilar 2008 på 0,3 Mkr medför ett beräknat underskott med samma belopp 2009.

Pågående projekt i form av hemrehabilitering och dagcentral för invandrare finansieras med statliga medel. Samarbetet med Trollhättans Stad har intensifierats. I planerna ingår gemensamma korttids-

platser för vård i livets slutskede i Vänersborg och för yngre demenssjuka personer i Trollhättan.

Med anledning av ökad belastning inom hemvården har en översyn av socialförvaltningens nattbemanning i eget boende påbörjats. Förslaget är att all nattbemanning slås ihop till en gemensam organisation.

Socialstyrelsen har skärpt hygienföreskrifterna inom hälso- och sjukvård. En viktig del i detta är arbets- och skyddskläder. Socialstyrelsens nya riktlinjer innebär ökade kostnader för inköp och tvätt av arbetskläder.

4.2.3 Omsorg om funktionshindrade

I planen ligger start av en ny gruppbostad 2009 för sex personer med rätt till LSS. I kommunen finns fler personer med rätt till insatser enligt LSS än riksgenomsnittet. Utöver att antal personer med rätt till LSS ökar med ca 4 % årligen, ökar efterfrågan och rätten till olika insatser per person.

För psykiskt funktionshindrade behöver boende och daglig sysselsättning förbättras. Pågående planering av nytt boende för psykiskt funktionshindrade missbrukare är angeläget. En ny lag under 2008, som gäller tvång i öppna vårdformer, innebär att kommunen kommer att få ta ett ökat ansvar för personer med psykiska funktionsnedsättningar. Det finns behov av nya bostäder för målgruppen.

Andelen icke fullvärdiga bostäder inom LSS-området är fortsatt hög. Ombyggnationer är nödvändiga, eftersom länsstyrelsen vid flera tillfällen riktat kritik mot detta och krävt att det ska finnas en plan för ombyggnation.

4.2.4 Individ- och familjeomsorg

Familjehem är av lagstiftare och socialnämnd en prioriterad insats när barn och unga behöver vård utom det egna hemmet. En fortsatt ökning av familjehemskostnaderna är att vänta till följd av ökad volym och höjning av arvoden.

För försörjningsstöd visar utvecklingen de senaste fem månaderna på en kraftig ökning av kommuninvånarnas behov av och rätt till försörjningsstöd. Rådande högkonjunktur har inte reducerat försörjningsstödet. Det totala antalet bidragshushåll har ökat under de senaste månaderna. Sista kvartalet 2007 ökade ekonomiskt bistånd med 10 % i Vänersborg och 1 % i riket. Ökningen har fortsatt 2008. Insatser görs genom bl.a. Samordningsförbundet och Slussen.

Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård ska implementeras i organisationen och lokal plan ska utarbetas tillsammans med

regionens psykiatri och kriminalvård. En utbyggnad av familjecentraler i Brålanda och Vargön planeras i samverkan med regionen.

Personalsituationen inom individ- och familjeomsorgen är ansträngd. Insatser i form av personalförstärkning och pooltjänster har genomförts. Ytterligare åtgärder är angelägna för att öka kontinuitet, rättssäkerhet och tillgänglighet för kommuninvånarna.

4.3 Åtgärder, ramanpassning

Socialnämnden har de senaste åren vidtagit en rad åtgärder i syfte att uppnå ekonomisk balans. Besluts- och kontrollfunktioner har sedan 2004 behållits på en hög nivå. Den föreslagna ramen ger ej täckning för alla volymökningar och uppdrag enligt nya lagar. Flera verksamheter behöver ses över i syfte att uppnå kostnadsminskningar samt frigöra medel till nya och förändrade behov. Nedan redovisas verksamheter och insatser där förändringar och neddragningar kan genomföras.

Anslag för arbetsanpassningsåtgärder kan reduceras. Konsekvenser av detta kan bli att möjlighet till vissa centralt finansierade åtgärder inte kan tillgodoses i samma omfattning som tidigare.

Förändringar kan genomföras i friskvårdsarbetet genom avveckling av friskvårdare. Den satsning som har gjorts för att minska sjukfrånvaron, stoppa inflödet av sjukskrivningar och arbeta förebyggande, får ses över och läggas ut på andra personalkategorier.

Socialnämnden har fattat beslut om avveckling av gruppbostad för ungdomar. De medel som frigörs är angelägna att kunna användas till t.ex. skapande av nya bostäder inom psykiatriområdet. En konsekvens av avvecklingen innebär att det inte finns några platser för denna målgrupp i kommunen, utan eventuella behov får köpas externt.

Arbetsresor till och från daglig verksamhet kan eventuellt återtas i egen regi, vilket bör innebära en kostnadsminskning.

Bemanningsenheten kan avvecklas i takt med att heltidstjänster införs inom verksamheterna. Detta måste ske på ett sådant sätt och i en sådan takt att kvaliteten i verksamheterna inte äventyras.

Vänersborg har sökt och fått del av riktade statsbidrag inom ramen för Kompetensstegen samt stimulansbidrag till utveckling av vård och vårdinnehåll. Det är svårt att finansiera långsiktiga insatser med dessa bidrag samt att omfattningen på bidragen nu har minskat.

Taxor och avgifter styrs i huvudsak av statliga regelverk eller är genom kommunfullmäktigebeslut kopplade till konsumentprisindex. En jämförande studie av taxor i andra kommuner kommer att ske under året. Förväntade intäktsförstärkningar är beaktade i mål- och resursplanen för 2009. Några ytterligare förändringar inför 2009 bedöms i dagsläget inte rimliga att föreslå.

4.4 Frigöra 1 %

Enligt kommunstyrelsens anvisningar ska nämnderna verka för att minst 1 % av nettobudgeten frigörs för att finansiera ny och förändrad verksamhet. 1 % motsvarar ca 6 Mkr för socialnämnden.

1 % av socialnämndens personalkostnader motsvarar ca 5 Mkr. Generella besparingsbeslut om personalminskning är svåra att genomföra i praktiken.

Personalbesparingar inom vårdsektorn innebär förändringar i ett helt arbetslag. Personalneddragningar rimmar dessutom illa med uttalade ambitioner att erbjuda heltidstjänster, då personalminskningar oftast måste ske genom någon procentandels minskning på flera tjänster. För övrig personal slår neddragningar mot kommuninvånarnas service och möjlighet att behålla personal (t.ex. socialsekreterare) eller mot den interna servicen (t.ex. administrativ personal).

Ett alternativ till generella personalbesparingar är att avveckla hela verksamheter. Utöver ovan föreslagna åtgärder för anpassning till budgetram, måste nämndens obligatoriska uppgifter ställas mot mer eller mindre frivilliga åtaganden, främst i form av förebyggande insatser.

Socialnämnden har under senare år konsekvent sökt starta och utöka det förebyggande arbetet för att förhindra och senarelägga mer kostnadskrävande insatser inom alla sektorer. Kortsiktigt kan avveckling av frivilliga åtaganden innebära besparingar. I ett längre perspektiv leder det med stor sannolikhet till ökade kostnader.

Nämndens frivilliga och förebyggande insatser kostar minst 11 Mkr, varav inom vård och omsorg ca 4,1 mkr (dagcentraler, frivilligstöd), inom omsorgsverksamhet ca 2,4 Mkr (dagverksamhet psykiatri) och inom individ- och familjeomsorg minst 4 Mkr (Samordningsförbund, Slussen, Holmängens rehab, fältassistenter m.m.).

Några konkreta besparingsförslag har hittills ej tagits fram.

5. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	209,2	190,5	192,7
Personalkostnader	492,3	481,7	522,7
Omkostnader	291,4	298,3	298,9
Ränta	0,7	0,6	0,6
Avskrivning	3,0	3,3	3,2
Summa kostnader	787,4	783,9	825,4
Nettokostnader	578,2	593,4	632,7

BUDGET PER ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ

ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ Mkr	Intäkt 2009	Kostnad 2009	Netto 2009
Nämnd/administration	0,1	17,6	17,5
Vård och omsorg	105,7	455,9	350,2
Individ- och familjeomsorg	10,9	100,0	89,1
Omsorg om funktionshindrade	75,7	251,6	175,9
Summa	192,4	825,1	632,7

Kommunfullmäktiges beslut:

Socialnämndens budgetram för 2009 utökas med 29 027 Tkr till totalt 632 739 Tkr.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 29 929 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket innebär att budgetramen sänks med 334 Tkr för lägre internhyreskostnader och 68 Tkr för lägre internräntekostnader.

Från socialnämndens budgetram omfördelas 500 Tkr till kommunstyrelsen för medfinansiering av internationaliseringsverksamheten.

Överförmyndarnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

I varje kommun måste det enligt lag finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Det är kommunfullmäktige som väljer vilken organisationsform som är mest lämplig för den egna kommunen. I Vänersborgs kommun finns en överförmyndarnämnd bestående av tre ledamöter och tre ersättare. Ledamöterna och ersättarna väljs för fyra år. Till sin hjälp har nämnden två heltidsarbetande tjänstemän samt, under en begränsad tid av året, en visstidsanställd årsräkningsgranskare.

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Nämndens uppgift är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Genom sin tillsyn ska överförmyndarnämnden motverka rättsförluster för de svagaste i samhället, det vill säga underåriga (barn under 18 år) samt de som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande har en god man eller förvaltare förordnad för sig.

Till den allra största delen ägnar sig överförmyndarnämnden åt myndighetsutövning. Med myndighetsutövning menas beslut och åtgärder från det allmännas sida som är ett uttryck för samhällets rätt att utöva makt över medborgarna. Denna rättighet måste alltid grunda sig på lag eller annan författning.

Det finns en mängd lagar och bestämmelser som styr överförmyndarnämndens verksamhet. De viktigaste bestämmelserna om hur överförmyndarnämnden ska utöva sin tillsyn finns i föräldrabalken. Övriga lagar nämnden genom sin verksamhet använder sig och är styrda av är bland annat förmyndarskapsförordningen, kommunallagen, förvaltningslagen, sekretesslagen, skadeståndslagen, äktenskapsbalken, sambolagen, ärvdabalken, lag (1924:323) om verkan av avtal som slutits under påverkan av psykisk störning samt lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

För att staten ska kunna kontrollera att överförmyndarnämnden följer alla dessa bestämmelser har länsstyrelsen till uppgift att utöva tillsyn över överförmyndarnämndens verksamhet. Likaså kan

JO och JK granska om överförmyndarnämnden uppfyller de lagstadgade kraven på myndighetsutövningen och därmed också att rättssäkerheten för den enskilde tillgodoses.

Vänersborgs överförmyndarnämnd hade vid årsskiftet 2007-2008 totalt 525 inskrivna ärenden. Varav dessa avsåg 380 godmanskap, 55 förvaltar- skap samt 90 förmyndarskap.

2. Omständigheter och omvärldsförändringar som påverkar överförmyndarnämndens budget

2.1 Antalet äldre ökar

Som i de flesta kommuner ökar antalet äldre kommuninvånare och således även den åldersgrupp som har störst behov av hjälpinsatser i form av ställföreträderskap. Det ställer högre krav på såväl överförmyndarnämndens tillgänglighet som personalstyrka.

2.2 Arvoden till gode män, förvaltare och förordnade förmyndare

Ställföreträdare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet. En förutsättning är att huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 gånger basbeloppet eller tillgångar som överstiger två gånger basbeloppet. I annat fall får kommunen stå för arvodet.

Överförmyndarnämnden vill här påpeka två företeelser som har betydelse för budgetplaneringen beträffande arvodeskostnader. För det första ökar prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) varje år genom ändringarna i det allmänna prisläget. Detta i kombination med att trenden pekar mot ett större antal huvudmän med inkomster under 2,65 gånger basbeloppet gör att fler arvoden till gode män, förvaltare och förordnade förmyndare måste inrymmas i överförmyndarnämndens budget.

2.3 Omvärldsförändringar på grund av kommande lagändringar

Överförmyndarnämnden vill informera om de eventuella förändringar som på grund av utredningarna "SOU 2004:112 Frågor om förmyndare och ställföreträdare för vuxna" samt "SOU 2006:65 Domstolsärenden" kan komma att påverka nämndens verksamhet från och med 2009. Propositioner på förslagen kan beräknas komma under 2008 eller 2009. Förslagen ska först remissbehandlas. Därför är det svårt att exakt redovisa hur de slutliga lagförslagen kommer att se ut. Här redovisas några av de förändringar som, om de träder i kraft, kan komma att påverka överförmyndarnämndens budget avsevärt.

- Överförmyndarnämnden blir solidariskt skadeståndsskyldig med ställföreträdarna
Högre krav kommer att ställas på granskningen av ställföreträdarnas redovisningar. Ökad riskpremie för kommunens ansvarsförsäkring.
Preskriptionsfristen för skadeståndskrav förlängs från ett till tre år.
- Överförmyndarnämnden blir utbildningsansvarig för ställföreträdarna
Eventuellt uppstår behov av externa konsulter för utbildningar inom vissa specialområden.
- Fyra nya typer av ställföreträdarskap införs
Dessa är ställföreträdare inom hälso- och sjukvård, ställföreträdare inom den sociala omsorgen, anhöriga som ställföreträdare samt framtidsfullmakt.
- Jourmottagning för anordnande av godmanskap för ensamkommande barn
Överförmyndarnämnden ska anordna godmanskap för ensamkommande barn inom 24 timmar.
- Deadline för granskning av ställföreträdarnas årsredovisningar
Förslaget innebär att granskningen måste vara klar före halvårsskiftet. Idag är granskningen vanligen färdig först under hösten/vintern.
- Kontrollerade förvaltning för förmyndare vid ett (1) basbelopp
Idag går gränsen vid två basbelopp.

- Anordnande av god man för gamla sjuka, funktionshindrade, missbrukare med mera (FB 11:4)

Denna uppgift kommer delvis att läggas över från tingsrätten till överförmyndarnämnden.

Sammantaget medför de ovan föreslagna förändringarna kostnader utöver ordinarie tilldelad budget. Hur stora dessa kostnader kommer att bli är omöjligt att exakt förutspå i dagsläget. Ändringarna kommer framför allt att innebära ökade arbetsinsatser för överförmyndarnämnden, med ett ökat behov av personal som följd, men också ett högre krav på kompetens inom olika specialområden. Genomförs ovanstående förändringar är det nödvändigt med ökade ekonomiska resurser för att klara verksamheten. Överförmyndarnämnden äskar 560 Tkr utöver anvisad budgetram för år 2009.

3. Ekonomiska resurser

RESULTATRÄKNING Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Budget 2009
Summa intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	2,0	1,9	1,9
Omkostnader	0,4	0,2	0,5
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	2,4	2,1	2,4
Nettokostnader	2,4	2,1	2,4

Överförmyndarnämndens förslag:

Nämnden begär utökad budgetram med 560 Tkr för utökat ansvar och större volym i verksamheten.

Kommunfullmäktiges beslut:

Överförmyndarnämndens budgetram för 2009 utökas med 305 Tkr till totalt 2 359 Tkr.

Nämnden tillförs en ramökning om 300 Tkr för utökat ansvar och större volym i verksamheten.

Lönerevisionen för 2008 genererar ökning av budgetramen med 7 Tkr.

Internräntan sänks från 5,0 % till 4,5 %, vilket minskar budgetramen med 2 Tkr.

Investerings- och exploateringsplan

Sammanfattning, Mkr	2009	2010	2011	S:a
TOTALT KOMMUNEN				
Inkomster	-21,0	-1,0	-1,0	-23,0
Utgifter	280,0	258,6	276,5	815,1
Nettoinvestering	259,0	257,6	275,5	792,1
Total snittutgift, netto under perioden 2009-2011: 264,0 Mkr				
FÖRDELNING PER NÄMND:				
Barn- och ungdomsnämnden				
Inkomster	-20,0	0,0	0,0	-20,0
Utgifter	85,0	21,5	20,0	126,5
Nettoinvestering	65,0	21,5	20,0	106,5
varav fastighetsinvesteringar	58,0	14,5	13,0	85,5
Byggnadsnämnden				
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	1,0	0,7	0,7	2,4
Nettoinvestering	1,0	0,7	0,7	2,4
Gymnasienämnden				
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	2,0	2,0	2,0	6,0
Nettoinvestering	2,0	2,0	2,0	6,0
Kommunstyrelsen				
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	11,4	6,7	6,7	24,8
Nettoinvestering	11,4	6,7	6,7	24,8
Kulturnämnden				
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	0,1	0,1	3,3	3,5
Nettoinvestering	0,1	0,1	3,3	3,5
Samhällsbyggnadsnämnden				
Inkomster	-1,0	-1,0	-1,0	-3,0
Utgifter	170,5	218,6	234,8	623,9
Nettoinvestering	169,5	217,6	233,8	620,9
varav fastighetsinvesteringar	114,0	119,0	119,0	352,0
varav exploateringsbudget	11,5	34,0	43,0	88,5
Socialnämnden				
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	10,0	9,0	9,0	28,0
Nettoinvestering	10,0	9,0	9,0	28,0

Barn- och ungdomsnämnden

Verksamhet/Projekt		2009	2010	2011	S:a
Barn- och ungdomsförvaltningen					
Utgifter	Inventarier	3,0	3,0	3,0	9,0
Barnomsorg, Grundskola					
Utgifter	Datainvesteringar	1,0	1,0	1,0	3,0
	Utbyggnad barnomsorg	1)			
	Nya skolor år 6-9	2)			
Arena och Fritid					
Utgifter	Fastigheter och inventarier	3,0	3,0	3,0	9,0
	Sportcentrum	3,0	3,0	3,0	9,0
	Skolfriidrottsplats		4,0	0,0	4,0
	Randhemsvallen Vargön		2,0		2,0
	Hallevi		2,0		2,0
	Friidrott på Frendevi i Frändefors		3,5		3,5
	Spontanidrottsplatser			6,0	6,0
	Frendevi och Sörbyvallen			4,0	4,0
Utgifter	Arena Vänersborg	3)	75,0		75,0
inkomster	Arena Vänersborg		-20,0		-20,0
Netto	Arena Vänersborg		55,0		55,0
SUMMA NÄMNDEN					
	Inkomster	-20,0	0,0	0,0	-20,0
	Utgifter	85,0	21,5	20,0	126,5
	Netto	65,0	21,5	20,0	106,5

1. Utbyggnaden av barnomsorgen kan komma att kräva ytterligare lokaler vilka behöver inventarier.
2. Om kommunstyrelsen beslutar att bygga nya skolor krävs fler inventarier.
3. Investeringsutrymme för Arena Vänersborg bygger på idag beräknade kostnader och intäkter.

Byggnadsnämnden

Verksamhet/Projekt		2009	2010	2011	S:a
Stadsingenjörsvksamhet					
Utgifter	Inventarier	0,3	0,3	0,3	0,9
	Fotogrammetrisk karta	0,4	0,4	0,4	1,2
	Digital bygglovsarkiv	0,3			0,3
SUMMA BYGGNADSNÄMNDEN					
	Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
	Utgifter	1,0	0,7	0,7	2,4
	Netto	1,0	0,7	0,7	2,4

Gymnasienämnden

Verksamhet/Projekt	2009	2010	2011	S:a
Gymnasieförvaltningen	0,3	0,3	0,3	0,9
Gymnasiet/Gymnasiesärskola				
Utgifter Inventarier/datorer	1,6	1,6	1,6	4,8
Vuxenutbildning				
Inventarier/datorer	0,1	0,1	0,1	0,3
SUMMA GYMNASIENÄMNDEN				
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	2,0	2,0	2,0	6,0
Netto	2,0	2,0	2,0	6,0

Kommunstyrelsen

Verksamhet/Projekt	2009	2010	2011	S:a
Köp av aktier ABVB	8,0	5,0	5,0	18,0
Kommunledningskontoret				
Utgifter Inventarier	0,6	0,6	0,6	1,8
Datanätutbyggnad	1,1	1,1	1,1	3,3
Byte av löne/personalsystem	1,7			1,7
S:a Utgifter	3,4	1,7	1,7	6,8

SUMMA KOMMUNSTYRELSEN

Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	11,4	6,7	6,7	24,8
Netto	11,4	6,7	6,7	24,8

Kulturnämnden

Verksamhet/Projekt		2009	2010	2011	S:a
Utgifter	Inventarier	0,1	0,1	3,3	3,5
	2011 avser RFID-teknik				
SUMMA KULTURNÄMNDEN					
	Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
	Utgifter	0,1	0,1	3,3	3,5
	Netto	0,1	0,1	3,3	3,5

Samhällsbyggnadsnämnden

Verksamhet/Projekt		2009	2010	2011	S:a
Gator och vägar					
Utgifter	Anläggningsarbeten, ej spec T. ex. gatuombyggn. I samband m. VA-omläggning trafiksäkerhetshöjande åtgärder, bärighetshöjande åtgärder, gatubelysning m. m.	3,0	3,0	3,0	9,0
	Belysning, energieffektivisering Byte till energisnålare armaturer minskar energikostnaden. Kostnad per armatur är ca 2 300:-. Återstår c.a. 1 300 st armaturer att byta under 2 år, till den nya energisnåla LED-tekniken.		1,0	2,0	3,0
	Gropbrovägen cirkulation i korsn Marierov		2,5		2,5
	Edsvägen/Johannesbergsv cirkulation Totalkostn 5 Mkr, varav Vägverket bidrar med 50 %.		2,5		2,5
	Cirkulationsplats Gropbron/Tegelbruksv			2,5	2,5
	Cirkulationsplats Edsvägen/Gropbrovägen			5,0	5,0
	Cirkulationsplats Gropbrovägen/Poppelvägen P.g.a. etablering av Netto	1,0			1,0
	Gropbrovägen, byte av 250 m bullerskydd på sträckan Bruksv - Marierokyrkan	1,25			1,25
	Handikappanpassning, ej spec Ledstråk, gångpassager m.m. Enkelt avhjälpna hinder.	0,5	0,5		1,0
S:a Utgifter		5,75	9,5	12,5	27,75
Kollektivtrafikåtgärder					
	Idrottsgatan vid Torpaskolan	0,3			0,3
	Agnesborgsv/Hedev timglashållplats	0,45			0,45
	Edsv vid Vänerparken handikappanpassning av busshållplats	0,4			0,4
	Blåsut skola timglashållplats	0,5			0,5
S:a Utgifter		1,65	0,0	0,0	1,65
Centrumutveckling					
Utgifter	Smärre åtgärder, ej spec Nya cykelställ, stensättningar m.m. ingen proj eller idé- skisser finns	1,0	1,0	1,0	3,0
	Hamnstråket etapp IV bro på de gåendes villkor till Vass- botten 2008 och bryggor 2009. (4,6 Mkr 2008)	3,0			3,0
	Hamngatan resterande arbeten	0,5			0,5
	Parkeringsdäck (2,5 Mkr 2008)	3,0			3,0
S:a Utgifter		7,5	1,0	1,0	9,5
Broar och kajer					
Utgifter	Dalbobron, upprustning av broklaff i samband med kanalstopp, reparation under vattnet		5,0		5,0
	Bro i Väne Ryr ombyggnad	2,0	3,0		5,0
S:a Utgifter		2,0	8,0	0,0	10,0

Investerings- och exploateringsplan

Verksamhet/Projekt		2009	2010	2011	S:a
Cykelbefrämjande åtgärder					
Utgifter	GC-väg på järnvägsbank Öxnered-Trollhättan 3 km asfalterad yta, inkl belysning			2,4	2,4
	Idrottsgatan GC-väg trafikhöjande åtgärder på förbi Torpaskolan och Gymnasieskolan	0,5			0,5
S:a Utgifter		0,5	0,0	2,4	2,9
Parkverksamhet					
Utgifter	Grönytor, lekplatser, parker m.m, ej spec	0,5	0,5	0,5	1,5
	Handikappanpassning lekplatser	1,0	1,0	1,0	3,0
	Promenadväg utefter Karls grav Onsjösidan			0,3	0,3
	Lillån restaurering	0,5	0,5		1,0
S:a Utgifter		2,0	2,0	1,8	5,8
Fastighetsenheten					
Utgifter	Skolor	54,0	49,0	59,0	162,0
	Centrala skolor 7-9	30,0	30,0	50,0	110,0
	Landsbygdskolor	7,0			7,0
	Birger Sjöberggymnasiet	8,0	10,0		18,0
	Förskolor tekniska system	6,0	6,0	6,0	18,0
	Larm/övervakning	2,0	2,0	2,0	6,0
	Skolgårdar	1,0	1,0	1,0	3,0
	Särskilt boende	36,0	25,0	25,0	86,0
	Kamelen 15, Nyhaga	7,0			7,0
	Niklasberg	20,0	20,0	20,0	60,0
	Gruppboende	9,0	5,0	5,0	19,0
	Övriga	24,0	45,0	35,0	104,0
	Kommunhuset tekniska system	3,0	4,0		7,0
	Penséen 14, Edsgatan 3-5	8,0			8,0
	Skräcklestugan	5,0	6,0		11,0
	Nytt produktionskök		30,0	30,0	60,0
	Kulvertutbyggnad Brålanda	3,0			3,0
	Smärre investeringar	5,0	5,0	5,0	15,0
S:a Utgifter		114,0	119,0	119,0	352,0
Köp och försäljning av fastighet					
Inkomster	Övrig fastighetsförsäljning	-1,0	-1,0	-1,0	-3,0
	Bostadsmark	-0,2	-0,2	-0,2	-0,6
Utgifter	Övrig fastighetsinköp	0,5	0,5	0,5	1,5
Övrig mark					
Inkomster	Marklösen	-0,2	-0,2	-0,2	-0,6
Utgifter	Marklösen	0,6	0,6	0,6	1,8

Investerings- och exploateringsplan

Verksamhet/Projekt	2009	2010	2011	S:a
VA-verksamhet				
Ram VA ledningsnät (exkl nya bostadsområden)	5,0	5,0	5,0	15,0
Holmängen (ombyggnad redningsverk)				
-flyttning elcentral	2,5			2,5
-ny gasmotor inkl ombyggnader	2,5			2,5
-renovering av slutsedimenteringsbassänger	0,7			0,7
-förbättrad kväverening		2,5	2,5	5,0
Skräcklan ny säkrare grind	0,5			0,5
Brålanda avloppsreningsverk				0,0
-kväverening inkl renovering		2,5	2,5	5,0
-åtgärder för energibesparing	0,3			0,3
Frändefors f d avloppsreningsverk				
ombyggnad av pumpstation		1,0		1,0
Vänerkusten, VA-utbyggnad totalinv ca 210 Mkr	10,0	30,0	40,0	80,0
inkl ledn till Frändefors, Brålanda, Vänersborg				
Överföringsledning till Trollhättan			1,0	1,0
S:a Utgifter	21,5	41,0	51,0	113,5
Gatuenheten				
Utgifter Fordon och maskiner	3,5	3,5	3,5	10,5
inkl renhållningsmaskiner och datorutrustning				
Kostenheten				
Köksutrustning	0,4	0,4	0,4	1,2
Städenheten				
Utgifter Städmaskiner - Nytt städsystem	0,5	0,5	0,5	1,5
<i>Summa utgifter gata och park</i>	<i>19,4</i>	<i>20,5</i>	<i>17,7</i>	<i>57,6</i>
<i>Summa utgifter fastighet</i>	<i>114,0</i>	<i>119,0</i>	<i>119,0</i>	<i>352,0</i>
<i>Summa utgifter VA</i>	<i>21,5</i>	<i>41,0</i>	<i>51,0</i>	<i>113,5</i>
<i>Summa utgifter övrigt</i>	<i>4,1</i>	<i>4,1</i>	<i>4,1</i>	<i>12,3</i>
Inkomster statsbidrag	-1,0	-1,0	-1,0	-3,0
SUMMA : Inkomster	-1,0	-1,0	-1,0	-3,0
Utgifter	159,0	184,6	191,8	535,4
Netto	158,0	183,6	190,8	532,4

Exploateringsbudget

Verksamhet/Projekt	2009	2010	2011	S:a
KV Vallmon (HSB)	0,5			0,5
Vassbotten		5,0	5,0	10,0
Holmängen		5,0	5,0	10,0
Skaven			10,0	10,0
Dalbobergen		5,0	5,0	10,0
Vargön (hamnråde)			5,0	5,0
Frändefors (stationsområde)	1,0	1,0		2,0
Brålanda (seniorboende)	1,0			1,0
Onsjö (verksamhetsområde)		3,0	5,0	8,0
Mariedal Östra, gata		7,0		7,0
VA	5,0			5,0
VA till nya exploateringsområden	4,0	8,0	8,0	20,0
SUMMA Utgifter	11,5	34,0	43,0	88,5
Netto invest + exploatering	169,5	217,6	233,8	620,9

Socialnämnden

Verksamhet/Projekt		2009	2010	2011	S:a
Vård- och omsorg					
Utgifter	Inventarier särskilda boenden vård och omsorg (2009 Eken, 2010-2011 övr särskilda boenden)	3,0	2,0	2,0	7,0
	LSS boenden, inventarier	1,0	1,0	1,0	3,0
	IT investeringar	2,0	2,0	2,0	6,0
	Hjälpmedel, möbler, övriga inventarier	4,0	4,0	4,0	12,0
	Utsmyckning Solängen				0,0
SUMMA SOCIALNÄMNDEN					
	Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
	Utgifter	10,0	9,0	9,0	28,0
	Netto	10,0	9,0	9,0	28,0

Vänersborgs kommun